

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

http://www.vlada.si/

DRŽAVNI ZBOR

Številka: 54966-4/2013/4

Datum: 29. 8. 2013

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE	
Prejeto:	29 -08- 2013
Šifra:	008-13/13-5/1
Povezava:	
EPA:	1386-VI
EU:	U501
Sign. zn.:	
Kratica:	

V prilogi vam na podlagi prvega odstavka 4. člena Zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije (Uradni list RS, št. 34/04, 43/10 in 107/10) pošiljam:

- Predlog stališča Republike Slovenije do Osnutka predloga direktive Sveta o spremembi Direktive 2009/71/EURATOM o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (Osnutek, ki je bil v skladu s členom 31 Pogodbe Euratom predložen Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru v mnenje),

ki ga je Vlada Republike Slovenije določila na 21. redni seji dne 29. 8. 2013 in je skupaj s pripadajočimi dokumenti objavljen na EU portalu v zadevi številka: 546621-6/2013.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 43/01 (23/02 – popr.), 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11 in 64/12) in na podlagi 235. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo in 105/10) določila, da bodo kot njeni predstavniki na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- mag. Dejan Židan, minister za kmetijstvo in okolje,
- mag. Andreja Jerina, državna sekretarka, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje,
- mag. Tanja Strniša, državna sekretarka, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje,
- dr. Andrej Stritar, direktor Uprave Republike Slovenije za jedrsko varnost, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

PRILOGE: 3

Tanja ŠARABON
GENERALNA SEKRETARKA

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 54966-4/2013/3

Datum: 29. 8. 2013

**Predlog stališča Republike Slovenije do Osnutka predloga direktive Sveta o spremembi
Direktive 2009/71/EURATOM o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih
objektov (Osnutek, ki je bil v skladu s členom 31 Pogodbe Euratom predložen
Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru v mnenje)**

I.

1. Zadeva EU:

Naslov dokumenta v slovenskem jeziku: *Osnutek predloga direktive Sveta o spremembi
Direktive 2009/71/EURATOM o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih
objektov Osnutek, ki je bil v skladu s členom 31 Pogodbe Euratom predložen Evropskemu
ekonomsko-socialnemu odboru v mnenje*

Naslov dokumenta v delovnem jeziku EU: *Draft proposal for a Council Directive amending
Directive 2009/71/EURATOM establishing a Community framework for the nuclear safety of
nuclear installations - Draft presented under Article 31 Euratom Treaty for the opinion of the
European Economic and Social Committee*

Datum dokumenta: 17.06.2013

Številka dokumenta: 11064/13

Medinstitucionalna oznaka:

Pri izdelavi predloga stališča so upoštevane še različice in priloge dokumenta EU:

2. Vrsta odločitve RS: *Stališče Republike Slovenije*

3. Postopek sprejemanja zadeve EU v institucijah EU:

Postopek: *Posebni zakonodajni postopek*

Faza sprejemanja: /

4. Pristojni organ EU:

Svet EU v sestavi: *TTE - Svet EU za promet, telekomunikacije in energijo*

Delovno telo Sveta EU: *B.07 - Delovna skupina za jedrska vprašanja*

5. Organ, pristojen za dokončen sprejem stališča RS:

Državni zbor

6. Pravna podlaga za obravnavo v Državnem zboru:

*Vlada Republike Slovenije pošlje predlog stališča Republike Slovenije v odločanje Državnemu
zboru Republike Slovenije v skladu s prvim odstavkom 4. člena Zakona o sodelovanju med*

državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije in tretjim odstavkom 88. člena Zakona o zunanjih zadevah (ZZZ-1).

Pri delu v Državnem zboru bodo sodelovali: *mag. Dejan Židan, minister mag. Andreja Jerina, državna sekretarka mag. Tanja Strniša, državna sekretarka dr. Andrej Stritar, direktor Uprave RS za jedrsko varnost*

7. Roki:

Predviden čas pričetka obravnave zadeve EU v institucijah EU: *druga polovica 2013*

Predviden čas sprejema zadeve EU v institucijah EU: *2014*

Rok za odziv organa: *19.8.2013*

Rok za obravnavo na seji Vlade in njenih odborih: *29.8.2013*

Rok za obravnavo predloga stališča RS v DZ: *13.9.2013*

Predlog z obrazložitvijo za skrajšanje oziroma podaljšanje rokov:

8. Organ, odgovoren za pripravo predloga stališča RS:

Organ: *Ministrstvo za kmetijstvo in okolje*

Kontaktne osebe organa: *Katarina Kašnar, mag. Igor Glicarev, Uprava RS za jedrsko varnost*

9. Delovna skupina Vlade, organizirana za posamezno področje zadev EU:

DS17 - Energija in EURATOM

vodilni organ: *MZIP - Ministrstvo za infrastrukturo in prostor*

vodja delovne skupine: *Julijan Fortunat*

Delovna skupina je predlog stališča RS obravnavala: *Ne*

10. Predlog stališča RS je usklajen z organi:

Organ: *Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Ministrstvo za zunanje zadeve*

Kontaktna oseba organa:

11. O predlogu stališča RS je bilo opravljeno posvetovanje z:

12. Zahteva za obravnavo: *na seji Vlade, na seji Odbora za gospodarstvo*

II.
PREDLOG

STALIŠČE RS

Na podlagi 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo in 109/08, 38/10–ZUKN, 8/12, 21/13 in 47/13 – ZDU-1G) je Vlada Republike Slovenije sprejela naslednji sklep

A)

Republika Slovenija je sprejela (določila predlog)

Stališče Republike Slovenije

Republika Slovenija pozdravlja osnutek predloga direktive Sveta, ki ga je predložila Evropska komisija.

Republika Slovenija podpira določbe o splošnih obveznostih, ki vključujejo tudi nove pojme, ki jih bo potrebno prenesti v slovenski pravni red, saj gre za definicije iz mednarodnih standardov in konvencij, ki jih Republika Slovenija že izvaja.

Republika Slovenija podpira določila, ki se nanašajo na zahteve o strokovnem znanju in usposobljenosti na področju jedrske varnosti ter preglednosti, je pa zadržana do priprave »strategije preglednosti«, saj so dobri odnosi z vsemi vpletenimi lahko doseženi tudi na drugačen način. Hkrati Republika Slovenija predlaga, da morajo za razširitev obveznosti na podizvajalce poskrbeti imetniki dovoljenj in ne regulatorni organ.

Republika Slovenija meni, da je treba v predlogu odpraviti podvajanje posameznih določb, ki se nanašajo na obveščanje prebivalstva v okolici jedrskih objektov, in ki so že vsebovane v direktivi o obveščanju prebivalstva o ukrepih zdravstvenega varstva, ki jih je treba sprejeti, in o pravilih ravnanja v primeru radiološkega izrednega dogodka. Predvsem je treba jasno razmejiti določbe, ki se nanašajo na obveščanje splošne javnosti preko medijev in obveščanje potencialno prizadetega prebivalstva o izvajanju in poteku zaščitnih ukrepov.

V poglavju Posebne obveznosti, bi morali posebej poudariti, da se zahtevani varnostni cilji nanašajo le na nove oz. bodoče objekte. Tudi izvajanje posebnega obdobjnega pregleda na podlagi mnenja upravnega organa, da se objekt bliža koncu življenjske dobe ni smotno, saj je življenjska doba objekta že dovolj dobro opredeljena.

Kot eno najpomembnejših izboljšav direktive Republika Slovenija vidi v uvedbi poglavja o strokovnih pregledih in izdajanju smernic, pri tem pa se ji kot glavna skrb pojavlja vprašanje potrebnih človeških virov za uspešno izvajanje teh nalog. Tudi široke smernice EU za izboljšanje jedrske varnosti, izdelane na podlagi strokovnih pregledov, so po mnenju Slovenije koristna ideja.

Pridržek: NE

Obrazložitev razlogov za pridržek:

B) (Za zakonodajne akte in odločitve politične narave)

POGLAVITNE REŠITVE IN CILJI PREDLOGA ZADEVE EU:

Obrazložitev

Slovenija pozdravlja osnutek predloga direktive Sveta, ki ga je predložila Evropska komisija, saj le ta ustrezno upošteva predloge, ki so jih države članice predlagale v predhodni razpravi na strokovni ravni. Pred pripravo predloga je namreč Evropska Komisija opravila intenzivna in široka posvetovanja z zainteresiranimi stranmi. Evropska komisija je povabila skupino visokih predstavnikov nacionalnih organov za jedrsko varnost (ENSREG), da ji predlaga popravke obstoječe direktive in kasneje v veliki meri upoštevala njihove predloge. To je pomembno zagotovilo za ohranitev ustrezne odgovornosti za jedrsko varnost na nacionalni ravni, hkrati pa se pušča odprto pot evropski harmonizaciji in izboljšavam.

Glede predloga člena 1 (4), ki se nanaša na nekatere nove definicije, Slovenija ugotavlja, da so v veliki meri uporabljene definicije pojmov mednarodnih standardov in konvencij, s čimer nima težav. Opozarja pa na definicijo pod št. 16 »Design Extension Analysis«, saj meni, da pojma »analiza« ne gre mešati s pojmom »pogoji«. Zato predlaga, da se uporabi pojem »Design Extension Conditions«.

Slovenija načeloma podpira predlog spremembe členov 5 do 8, ki se nanašajo na splošne obveznosti. Slovenski pravni sistem večino novih predlogov že vključuje. Ni pa povsem jasno, kaj je v 2. in 3. odstavku 5. člena mišljeno z »družbenimi interesi« – nedvoumno je treba pojasniti vpetost odločitev nacionalnih regulativnih organov, ko odločajo o jedrski varnosti, v splošni pravni red v državi. Glede 2. odstavka člena 5, točka (f), Slovenija meni, da je le-ta odveč in ga je potrebno črtati, saj vsaka država mora imeti določene postopke in kriterije glede osebja, zato tega ni potrebno poudarjati v direktivi. Paragraf 8 pod točko (f) spreminja 5. odstavek člena 6 in v zadnjem stavku zahteva, da te določbe veljajo tudi za delavce podizvajalskih podjetij, čemur Slovenija nasprotuje. Podizvajalska podjetja niso pridobila dovoljenja s strani regulatornega organa, zato bi bila implementacija tega člena pojmovno nemogoča. Slovenija predlaga, da se stavek spremeni tako, da bodo imetniki dovoljenj tisti, ki bodo morali poskrbeti za razširitev obveznosti na podizvajalce.

Slovenija pozitivno sprejema člena 7 in 8, ki se nanašata na strokovno znanje in usposobljenost na področju jedrske varnosti ter preglednost. Poudarja pa, da v predlagani spremembi člena 8 ne vidi posebne koristi v zvezi z zaprosilom za »strategijo preglednosti«, saj je dobre odnose z interesnimi skupinami mogoče doseči z različnimi sredstvi. Preveriti je potrebno tudi, ali vsebina 1. odstavka člena 8 po nepotrebnem podvaja ali celo nasprotuje Direktivi 89/618/EURATOM o obveščanju prebivalstva o ukrepih zdravstvenega varstva, ki jih je treba sprejeti, in o pravilih ravnanja v primeru radiološkega izrednega dogodka.

Slovenija pozdravlja tudi novo poglavje »Posebne obveznosti«, vendar opozarja, da bi v 1. odstavku člena 8a morali bolj poudariti, da se zahtevani varnostni cilji nanašajo le na nove objekte. Glede 1. odstavka člena 8c Slovenija meni, da je zahteva po ocenjevanju projektne osnove jedrskih objektov (Design Extension Conditions), ki krije vse možne dogodke na objektu, nerealistična. Potrebna bi bilo povezava s frekvenco oziroma verjetnostjo pojavljanja dogodkov določiti tiste, katerih pojavljanje je nezanemarljivo (npr. ne upoštevamo dogodkov, ki se dogajajo z verjetnostjo manjšo kot en dogodek na nekaj deset milijonov let, npr. padec meteora). Prav tako pod točko (f) Slovenija ne vidi razloga za podaljševanje življenjske dobe na podlagi mnenja regulativnega organa, saj je življenjska doba posameznega objekta načeloma dobro opredeljena. 3. odstavek člena 8c ni potreben, ker se podvaja člen 8a. Tudi 2. odstavek člena 8c bi bilo potrebno primerjati s 4.a odstavkom člena 6, saj se zdi, da se

nanašata na isto vprašanje –t.j. končno varnostno poročilo o jedrskem objektu. Slovenija nima pripomb na člen 8d »Pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta«.

Slovenija razume, da je da je ena izmed večjih izboljšav predloga direktive uvedba poglavja 2a o strokovnih pregledih in smernicah. Slovenija je leta 2011 sodelovala pri t.i. stress testih in je bila pozitivno presenečena nad stopnjo usklajenosti praks na področju jedrske varnosti in skupnimi izboljšavami na ravni EU. Direktiva vpeljuje zahtevo za redno ponavljanje takšnih testov, čemur Slovenija pritruje. Njena glavna skrb pa je vprašanje potrebnih človeških virov za uspešno izvajanje teh testov. Koristno bi bilo najti rešitev vprašanja že pred sprejetjem tega predloga. V zvezi s 5. odstavkom člena 8e Slovenija meni, da bi predlagano besedilo, da se začne mednarodna akcija vsakič, ko so potrebni ukrepi izven objekta, lahko zaradi pretiranega medijskega odziva povzročilo težave v prihodnosti. Večkrat se je namreč že izkazalo, da takšne situacije niso povzročile nobene nevarnosti za javnost.

Slovenija načeloma meni, da so široke smernice EU za izboljšanje jedrske varnosti koristna ideja. Vendar pa predlagani člen 8f ne vsebuje nobenega pojasnila, kakšen pravni status bodo te smernice imele. Če le-te ne bodo zavezujoče, direktiva ni pravo mesto za njihovo uvedbo. Nezavezujoče smernice v Evropi predstavljajo že WENRA »Reference Levels«, medtem ko za uvedbo zavezujočih smernic po mnenju Slovenije zdaj ni pravi čas.

Poglavitne rešitve in cilji predloga akta:

Po nesreči v Fukušimi je tudi na zakonodajnem področju prišlo do obsežnih razprav. V okviru EU je Evropski svet Evropsko komisijo marca 2011 jasno pooblastil, naj pregleda obstoječi pravni in regulativni okvir za varnost jedrskih objektov in predlaga potrebne izboljšave. V resoluciji iz leta 2011 o programu dela Komisije za leto 2012¹ je Parlament pozval k nujni reviziji Direktive o jedrski varnosti z namenom njene poostritve, in sicer z upoštevanjem izida stresnih testov, opravljenih po nesreči v Fukušimi. V nedavno sprejeti resoluciji o stresnih testih² iz leta 2013 pa je pozval, naj bo sprememba ambiciozne narave in vključuje večje izboljšave na področjih, kot so varnostni postopki in okviri – zlasti z opredelitvijo in izvajanjem zavezujočih standardov jedrske varnosti, ki odražajo najsodobnejše prakse v EU v tehničnem, regulativnem in operativnem smislu – pa tudi vloga in sredstva regulativnih organov za jedrsko varnost. Revizija bi morala zlasti spodbuditi neodvisnost, odprtost in preglednost slednjih, hkrati pa okrepiti spremljanje napredka in medsebojne strokovne preglede.

Predlog direktive se nanaša na tehnična vprašanja, vprašanja regulativnega nadzora, vprašanja neodvisnosti regulativnih organov, preglednosti in pripravljenosti ter odzivanja na izredne razmere.

Predlog bistveno krepi določbe obstoječe direktive:

- uvaja varnostne cilje za celotno EU;
- vzpostavlja evropski sistem strokovnih pregledov jedrskih objektov;
- povečuje preglednost na področju jedrske varnosti;
- krepi vlogo in neodvisnost nacionalnih regulativnih organov;
- uvaja zahtevo po posebnih varnostnih pregledih za starejše jedrske elektrarne, za katere pride v poštev podaljšanje življenjske dobe;
- povečuje pripravljenost na lokaciji objekta v primeru izrednega dogodka, na primer z implementacijo smernic za primer večje nesreče in z vzpostavitvijo centrov za ukrepanje v primeru izrednega dogodka, ki morajo biti zaščiteni pred radioaktivnostjo, potresi ali poplavami.

¹ P7_TA(2011)0327.

² P7_TA(2013)0089.

Pristojni regulativni organ (dejanska neodvisnost, regulativna vloga)

Direktiva o jedrski varnosti vsebuje v členu 5(2) samo minimalne določbe, ki so osnova za neodvisnost pristojnega nacionalnega regulativnega organa. Nove zahteve vključujejo zagotavljanje učinkovite neodvisnosti pri odločanju, dodelitev ustreznih lastnih proračunskih sredstev in samostojnost pri izvajanju, jasne zahteve za imenovanje in odpuščanje osebja, preprečevanje in reševanje nasprotja interesov ter strukturo osebja z ustrezno usposobljenostjo, znanjem in izkušnjami.

Preglednost

V predlaganem dokumentu so določbe obstoječe direktive razširjene in podrobno opredeljene, tako da morata pristojni regulativni organ in imetnik dovoljenja oblikovati strategijo preglednosti, ki obsega zagotavljanje informacij v normalnih pogojih obratovanja jedrskih objektov ter obveščanje v primeru nesreče ali neobičajnega dogodka. Vloga javnosti je v celoti priznana v okviru zahteve po njenem dejanskem sodelovanju v postopku izdajanja dovoljenj za jedrske objekte.

Cilji na področju jedrske varnosti

V skladu z načelom stalnega izboljševanja jedrske varnosti sprememba uvaja splošne varnostne cilje za jedrske objekte (člen 8a), ki odražajo napredek, dosežen pri razvoju varnostnih ciljev za nove jedrske elektrarne na ravni Združenja zahodnoevropskih regulativnih organov za jedrsko varnost (WENRA). Da bi se ta visoka raven varnostnih ciljev dosegla, so za različne faze življenjskega cikla jedrskih objektov predpisane podrobnejše določbe (člen 8b). Dosledno izvajanje teh določb podpirajo metodološke zahteve v zvezi z izbiro lokacije, projektiranjem, gradnjo, prevzemom v obratovanje, obratovanjem in razgradnjo jedrskih objektov, ki so določene v členu 8c.

Pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta

Sprememba vključuje določbe o pripravljenosti in odzivanju na izredne dogodke na lokaciji objekta. Nove določbe vsebujejo navedbe o načrtovanju in organizacijskih ukrepih, ki jih morajo zagotoviti imetniki dovoljenj (člen 8d). Primer nove zahteve je določba v spremembi direktive, da mora imeti jedrski objekt center za odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta, ki je dovolj zaščiten pred učinki zunanjih dogodkov in hudih nesreč ter opremljen s potrebno opremo za ublažitev posledic hudih nesreč.

Medsebojni strokovni pregledi

Sprememba uvaja nove določbe o samoocenjevanju in medsebojnih strokovnih pregledih jedrskih objektov na podlagi tem s področja jedrske varnosti, ki jih države članice izberejo skupaj in v tesnem sodelovanju s Komisijo ter pokrivajo celoten življenjski cikel jedrskih objektov. V primeru nesreče s posledicami izven lokacije objekta je treba opraviti poseben medsebojni strokovni pregled.

Cilj predlaganih sprememb je okrepiti zakonodajni okvir za jedrsko varnost v EU, zlasti:

- *s krepitvijo vloge in dejanske neodvisnosti nacionalnih regulativnih organov;*
- *z izboljšanjem preglednosti v zvezi z vprašanji jedrske varnosti;*
- *s krepitvijo obstoječih načel ter uvedbo novih splošnih ciljev in zahtev glede jedrske varnosti, ki obravnavajo določene tehnične vidike v celotnem življenjskem ciklu jedrskih objektov, zlasti jedrskih elektrarn;*
- *s krepitvijo spremljanja in izmenjave izkušenj z vzpostavitvijo evropskega sistema medsebojnih strokovnih pregledov;*

- z vzpostavitvijo mehanizma za razvoj vseevropskih harmoniziranih smernic za jedrsko varnost.

Splošna cilja direktive sta:

- varovanje delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja iz jedrskih objektov, in sicer z doseganjem ustreznih delovnih pogojev, preprečevanjem nesreč in blaženjem njihovih posledic;
- vzdrževanje in spodbujanje nenehnih izboljšav jedrske varnosti ter njene ureditve na ravni Euratoma.

Posebni cilji direktive:

- stalno izboljševanje celotne strukture jedrske varnosti (npr. s poostritvijo obstoječih / uvedbo novih splošnih načel in zahtev za jedrsko varnost);
- stalno izboljševanje posebne strukture jedrske varnosti (npr. z dopolnitvijo omenjenih varnostnih načel in zahtev z Euratomovimi merili za jedrsko varnost);
- stalno izboljševanje metodologij za ocenjevanje jedrske varnosti (npr. s spodbujanjem dosledne in celovite uporabe metod na osnovi tveganja za podporo pri odločanju);
- zagotavljanje sodelovanja in usklajevanja o tehničnih zadevah, vključno z medsebojnimi strokovnimi pregledi, med vsemi stranmi, ki so odgovorne za jedrsko varnost;
- krepitev vloge nacionalnih regulativnih organov;
- krepitev dejanske neodvisnosti nacionalnih regulativnih organov;
- izboljšanje preglednosti na področju jedrske varnosti;
- poostritev ureditve na področju pripravljenosti in ukrepanja na izredne dogodke na lokaciji objekta.

OCENA VPLIVOV IN POSLEDIC PREDLOGA ZADEVE EU:

Vpliv na pravni red

Sprememba obstoječih aktov

Potrebna bo sprememba Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti.

Priprava novih aktov

/

Posledice za proračun

Posledice za domači proračun bodo, razen stroškov povezanih s spremembo zakonodaje, zanemarljive.

Vpliv na gospodarstvo

Neznaten.

Vpliv na javno upravo

Neznaten.

Vpliv na okolje

Brez neposrednega vpliva na okolje, vendar bo prispevalo h krepitvi in usklajenosti jedrske varnosti v celotni EU.

Drugo
/

C)

Predstavniki RS, ki bodo zastopali stališče RS v institucijah EU:
mag. Petra Zaletel, SPBR

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 1. julij 2013 (01.07)
(OR. en)**

**11064/13
ADD 3**

ATO 62

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	Za generalnega sekretarja Evropske komisije: direktor Jordi AYET PUIGARNAU
Datum prejema:	13. junij 20123
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Uwe CORSEPIUS
Št. dok. Kom.:	SWD(2013) 200 final
Zadeva:	Delovni dokument služb komisije Povzetek ocene učinka Spremni dokument k predlogu Direktive Sveta o spremembi Direktive 2009/71/EURATOM o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov

Delegacije prejmejo priloženi dokument Komisije SWD(2013) 200 final.

Priloga: SWD(2013) 200 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 13.6.2013
SWD(2013) 200 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

POVZETEK OCENE UČINKA

Spremni dokument

k predlogu Direktive Sveta

**o spremembi Direktive 2009/71/EURATOM o vzpostavitvi okvira Skupnosti za
jedrsko varnost jedrskih objektov**

{COM(2013) 343 final}
{SWD(2013) 199 final}
{SWD(2013) 201 final}

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

POVZETEK OCENE UČINKA

Spremni dokument

k predlogu Direktive Sveta

o spremembi Direktive 2009/71/EURATOM o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov

1. UVOD

Iz jedrske energije se trenutno proizvede skoraj 30 % vse električne energije v EU in dve tretjini električne energije z nizkimi emisijami ogljika. Jedrska varnost je za EU in njene državljane izjemno pomembna. Stroški jedrske nesreče bi lahko bili tako veliki, da bi imeli uničujoče posledice za nacionalna gospodarstva. Zato je za družbo in gospodarstvo bistvenega pomena, da se z uveljavitvijo visokih standardov jedrske varnosti in zagotavljanjem kakovostnega regulativnega nadzora zmanjša nevarnost jedrske nesreče v vsaki državi članici EU. Jedrska nesreča v Fukušimi na Japonskem leta 2011 je po vsem svetu pozornost ponovno preusmerila v ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev visoke ravni jedrske varnosti.

Na podlagi pooblastila, ki ji ga je podelil Evropski svet marca 2011¹, je Evropska komisija (EK), skupaj s Skupino evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (ENSREG), začela po vsej EU celovito ocenjevati tveganja in varnost jedrskih elektrarn („stresni testi“). Rezultati so pokazali razlike med sodelujočimi državami glede pristopa k jedrski varnosti in proizvodnih praks².

Evropski svet je Komisijo tudi pooblastil, naj pregleda obstoječi pravni in regulativni okvir za varnost jedrskih objektov in predlaga morebitne potrebne izboljšave. V morebitnih zakonodajnih predlogih bi bilo treba upoštevati sklepe iz stresnih testov ter spoznanja iz jedrske nesreče v Fukušimi, pa tudi prispevki iz odprtega javnega posvetovanja in mnenja deležnikov. Posvetovanje je pokazalo, da velika večina podpira krepitev zakonodajnega okvira EU.

V tej oceni učinka so upoštevani navedeni dejavniki in opisani izzivi pri zagotavljanju zadostne ravni jedrske varnosti v EU. V njej so opredeljeni splošni in posebni cilji za boljše preprečevanje in zmanjševanje posledic jedrskih nesreč. Predlaganih in analiziranih je več možnosti politike, ki segajo od ohranitve sedanjega stanja do bolj temeljitih reform. Vsaka od možnosti je bila ocenjena glede na njene predvidene varnostne, gospodarske, okoljske in družbene učinke.

Izbrana je bila možnost, po kateri se obstoječa *Direktiva Sveta 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov*³ („direktiva o jedrski varnosti“) spremeni tako, da se poostrijo obstoječa oziroma uvedejo nova splošna načela in

¹ Evropski svet EUCO 10/1/11

² Poročilo o medsebojnih strokovnih pregledih – stresni testi, opravljeni v evropskih jedrskih elektrarnah, 25. april 2012 (<http://www.ensreg.eu/node/407>)

³ UL L 172, 2.7.2009.

zahteve za jedrsko varnost, ki jih dopolnjujejo harmonizirana Euratomova merila in postopki za jedrsko varnost, s katerimi se preveri njihovo izvajanje na nacionalni ravni. Predpisana je tudi večja neodvisnost regulativnih organov ter preglednost delovanja panoge in regulativnih organov v javnosti. Medtem ko se lahko nekateri temeljni ukrepi iz najprimernejše možnosti izvajajo takoj, je pri drugih potrebno tehnično razvojno delo v obliki prispevkov iz držav članic.

2. OPREDELITEV PROBLEMA

Nesreča v jedrski elektrarni (JE) Fukušima-Daiči leta 2011 je povzročila precejšnjo okoljsko, gospodarsko in družbeno škodo ter vzbudila pomisleke glede možnih zdravstvenih učinkov pri prizadetem prebivalstvu na Japonskem. Čeprav sta nesrečo sprožila potres in cunami izjemne jakosti, so preiskave o njenih vzrokih razkrile vrsto predvidljivih dejavnikov, ki so skupaj povzročili katastrofalen izid. Analiza nesreče v Fukušimi je razkrila precejšnje in ponavljajoče se tehnične težave ter vztrajne napake organov podobne tistim, ki so bile ugotovljene v ocenah po jedrskih nesrečah na Otoku treh milj in v Černobilu. Najnovejša jedrska nesreča je znova spodkopala zaupanje javnosti v varnost jedrske energije, še zlasti v času, ko se o uporabi jedrske energije razpravlja kot možnosti za zadostitev globalnemu povpraševanju po energiji na trajnosten način.

EU ima 132 delujočih reaktorjev, ki predstavljajo približno tretjino izmed 437 delujočih energetskih jedrskih reaktorjev na svetu. Številne jedrske elektrarne v EU so bile zgrajene že pred tremi ali štirimi desetletji ter temeljijo na projektih in varnostnih določbah, ki so se od tedaj nenehno posodabljale. Maja 2011 so se začeli izvajati „stresni testi“, da se oceni, ali bi obstoječe varnostne rezerve zadoščale za obvladovanje različnih nepričakovanih dogodkov. Njihovi rezultati so pokazali različne prednosti in slabosti v vseh jedrskih elektrarnah ter jasno potrebo po uvajanju ukrepov za povečanje odpornosti proti več vrstam notranjih in zunanjih nevarnosti v nekaterih objektih. Testi so pokazali tudi velike razlike med nacionalnimi pristopi k ocenjevanju nesreč nad projektno osnovo, zaradi česar je primerno ocenjevanje trenutne ravni varnosti oteženo ali nemogoče. Potresno tveganje na primer ponekod ni bilo upoštevano v prvotnem projektu, temveč je bilo vključeno pozneje in/ali bilo podcenjeno. Pozneje so bili razviti novi pristopi k potresni nevarnosti in ocenjevanju tveganja, vendar nekateri upravljavci niso ponovno ocenili nevarnosti lokacije in potresnih tveganj z novejšimi metodologijami, podatki in merili.

3. POSEBNA VPRAŠANJA, KI JIH JE TREBA OBRAVNAVATI

Na podlagi različnih virov strokovnega znanja, kot so ustrezne pobude Mednarodne agencije za atomsko energijo in Združenja zahodnoevropskih upravnih organov za jedrsko varnost ter spoznanja, pridobljena s stresnimi testi v EU in preiskavami nesreče v Fukušimi, so bila ugotovljena ključna področja za izboljšanje jedrske varnosti. Ta težavna področja se nanašajo na tehnična vprašanja (zlasti izbiro lokacije in projektiranje elektrarn), regulativni nadzor, vidike, povezane z upravljanjem jedrske varnosti (neodvisnost regulativnih organov in preglednost) ter pripravljenost in odzivanje na izredne razmere.

- Tehnična vprašanja
- Vprašanja regulativnega nadzora
- Vprašanja neodvisnosti regulativnih organov
- Vprašanja preglednosti
- Vprašanja pripravljenosti in odzivanja na izredne razmere

Med glavnimi ugotovljenimi pomanjkljivostmi so vrzeli v celovitem in preglednem prepoznavanju in obravnavanju ključnih varnostnih vprašanj, neizvajanju pomembnih varnostnih ukrepov in pomanjkanju doslednega pristopa držav članic k ureditvi jedrskih tveganj kljub njihovi čezmejni naravi.

Sedanja Euratomova zakonodaja na področju jedrske varnosti, zlasti *Direktiva o jedrski varnosti*, določa pravno zavezujoč okvir, ki temelji na mednarodno priznanih splošnih načelih in obveznostih. Vendar je področje uporabe te direktive omejeno na ta splošna načela, njena glavna slabost pa je, da sredstev za reševanje tehničnih varnostnih vprašanj, ki izhajajo iz jedrske nesreče v Fukušimi in ugotovljenih med stresnimi testi, ne določa dovolj podrobno. Poleg tega so njene sedanje določbe na področju neodvisnosti nacionalnih regulativnih organov nezadostne. Nadalje stresni testi kažejo, da bi bilo treba okrepiti sodelovanje in usklajevanje med vsemi stranmi, ki so odgovorne za jedrsko varnost, na primer z medsebojnimi strokovnimi pregledi. Dodatno bi bilo treba izboljšati tudi obstoječe določbe Direktive, ki se nanašajo na preglednost. Poleg tega bi bilo treba obravnavati vprašanje ustrezne pripravljenosti in odzivanja na izredne razmere na lokaciji objekta.

Ne glede na njihovo vlogo pri izboljšanju varnosti jedrskih elektrarn v EU je šibka točka stresnih testov njihova nezavezujoča narava. Kot enkratni ukrep na prostovoljni osnovi ne zagotavljajo, da bodo ugotovljeni ukrepi uresničeni v celoti in redno posodobljeni.

V okviru IAEA so bila razvita in dogovorjena varnostna načela, standardi in mednarodne konvencije⁴, ki urejajo jedrsko varnost. Vendar ti varnostni standardi niso pravno zavezujoči, medtem ko so mednarodne konvencije pravno zavezujoče, niso pa izvršljive. Prednost Euratomove zakonodaje je v jasnih in trdnih mehanizmih sankcij, ki zagotavljajo njen ustrezen prenos in izvajanje. Po dogodkih v Fukušimi so države članice IAEA na splošno priznale potrebo po izboljšanju učinkovitosti, upravljanja in izvršljivosti mednarodnega pravnega okvira za jedrsko varnost.

4. EURATOMOVA PRISTOJNOST, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

Vsaka zakonodajna sprememba mora nadgraditi in okrepiti pristop trenutne direktive o jedrski varnosti. Pravna podlaga ostajata člena 31 in 32 pogodbe Euratom.

Cilj morebitne spremembe mora biti dodatna krepitev vloge in neodvisnosti pristojnih regulativnih organov, saj je jasno, da lahko le močni regulativni organi, ki imajo vsa potrebna pooblastila in zajamčeno neodvisnost, nadzirajo jedrske objekte v EU in zagotavljajo njihovo varno obratovanje. Spodbujati bi bilo treba tesno sodelovanje in izmenjavo informacij med regulativnimi organi, pri tem pa upoštevati možne čezmejne vplive jedrske nesreče.

Glede na obsežne posledice jedrske nesreče in zlasti potrebe javnosti po informacijah v takem primeru je za vprašanja v zvezi s preglednostjo bistven pristop na ravni EU. Tako je mogoče zagotoviti pravilno informiranje javnosti o vseh pomembnih zadevah v zvezi z jedrsko varnostjo, ne glede na državne meje, da se zagotovi enotna raven preglednosti in obveščanja po vsej EU.

V Evropi so stresni testi potrdili, da med državami članicami EU ne obstajajo le stalne razlike, ampak tudi znatne vrzeli pri zagotavljanju celovitega in preglednega prepoznavanja in upravljanja ključnih varnostnih vidikov. Poostrena Euratomova zakonodaja bi lahko vključevala nabor tehničnih določb na ravni podrobnosti, ki ustreza okvirnemu pravnemu instrumentu. Te določbe bi morale zagotoviti skupni pristop EU k jedrski varnosti.

⁴ Zlasti Konvencija o jedrski varnosti (INFCIRC/449 z dne 5. julija 1994)

Izkušnje iz jedrske nesreče v Fukušimi in dragocena spoznanja, pridobljena s stresnimi testi, so jasno pokazala, da je čvrst in pregleden sistem za spremljanje (vključno z medsebojnimi strokovnimi pregledi) bistven za zagotovitev učinkovitega in stalnega izvajanja kakršnega koli varnostnega režima.

V skladu z načelom sorazmernosti naj predvidena sprememba ne bi presegala tistega, kar je potrebno za doseganje zastavljenih ciljev. Poleg tega bi bilo treba opredeliti prožen in sorazmeren pristop glede ravni uporabe ter pri tem upoštevati različno stanje v državah članicah. Predvideti bi bilo treba mehanizem za razvoj vseevropskih tehničnih meril s posebnim poudarkom na načelu sorazmernosti, v katerem bi bilo v celoti uporabljeno znanje in praktične izkušnje strokovnjakov iz držav članic.

5. CILJI

Splošni cilji

- Zaščita delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja iz jedrskih objektov, in sicer z doseganjem ustreznih delovnih pogojev, preprečevanjem nesreč in blaženjem njihovih posledic;
- vzdrževanje in spodbujanje nenehnih izboljšav jedrske varnosti ter njene ureditve na ravni Euratoma.

Posebni cilji

- Stalno izboljševanje celotne strukture jedrske varnosti (npr. s poostritvijo obstoječih / uvedbo novih splošnih načel in zahtev za jedrsko varnost);
- stalno izboljševanje posebne strukture jedrske varnosti (npr. z dopolnitvijo omenjenih varnostnih načel in zahtev z Euratomovimi merili za jedrsko varnost);
- stalno izboljševanje metodologij za ocenjevanje jedrske varnosti (npr. s spodbujanjem dosledne in celovite uporabe metod na osnovi tveganja za podporo pri odločanju);
- zagotavljanje sodelovanja in usklajevanja o tehničnih zadevah, vključno z medsebojnimi strokovnimi pregledi, med vsemi stranmi, ki so odgovorne za jedrsko varnost;
- krepitev vloge nacionalnih regulativnih organov;
- krepitev dejanske neodvisnosti nacionalnih regulativnih organov;
- izboljšanje preglednosti na področju jedrske varnosti;
- poostritev ureditve na področju pripravljenosti in odzivanja na izredne razmere na lokaciji objekta.

6. MOŽNOSTI POLITIKE

MOŽNOST POLITIKE 0

- Veljavna Euratomova okvirna direktiva (Direktiva o jedrski varnosti) ostane nespremenjena.
- Uporabi se obstoječi mehanizem za sodelovanje med ES in državami članicami v okviru ENSREG pri izvajanju ukrepov, ki izhajajo iz stresnih testov.

MOŽNOST POLITIKE 1

- Izvede se zakonodajni ukrep (pravno zavezujoč akt) na ravni Euratoma.
- Direktiva o jedrski varnosti se spremeni tako, da se poostrijo obstoječa splošna načela in zahteve (npr. vloga in neodvisnost nacionalnih regulativnih organov, preglednost) in dodajo nova (npr. pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta, izbira lokacije, projektiranje in gradnja ter obratovanje jedrskih objektov).
- Uporabi se obstoječi mehanizem za sodelovanje med ES in državami članicami v okviru ENSREG pri izvajanju ukrepov, ki izhajajo iz stresnih testov.

MOŽNOST POLITIKE 2

PODMOŽNOST 2.1

- Izvede se zakonodajni ukrep (kombinacija pravno zavezujočega akta in obrazložitenih pravno nezavezujočih aktov) na ravni Euratoma.
- Direktiva o jedrski varnosti se spremeni tako, da se poostrijo obstoječa / uvedejo nova splošna načela in zahteve (enako kot pri možnosti politike 1) ter Evropsko komisijo pooblasti, da ta splošna načela in zahteve podpre s pravno nezavezujočimi Euratomovimi merili za jedrsko varnost (priporočila Komisije).
- Razvoj teh Euratomovih meril za jedrsko varnost bi potekal v tesnem sodelovanju s strokovnjaki iz držav članic.

PODMOŽNOST 2.2

- Izvede se zakonodajni ukrep (kombinacija pravno zavezujočega akta in obrazložitenih pravno zavezujočih aktov) na ravni Euratoma.
- Direktiva o jedrski varnosti se spremeni tako, da se poostrijo obstoječa / uvedejo nova splošna načela in zahteve (enako kot možnost politike 1) ter Evropsko komisijo pooblasti, da določi splošna načela in zahteve s pravno zavezujočimi Euratomovimi merili za jedrsko varnost (uredbe Komisije).
- Razvoj teh meril za jedrsko varnost bi potekal v tesnem sodelovanju med strokovnimi delovnimi skupinami, kot je ENSREG, ter strokovnjaki iz Zahodnoevropskega združenja upravnih organov za jedrsko varnost in držav članic. Sprejeta bi bila po postopku „komitologije“, pri katerem sodelujejo vse države članice.

MOŽNOST POLITIKE 3

- Izvede se zakonodajni ukrep (pravno zavezujoč akt) na ravni Euratoma.
- Ustanovi se regulativna agencija za jedrsko varnost v okviru Euratoma, ki bi pod nadzorom Evropske komisije upravljala in nadalje razvijala Euratomov pravni red na področju jedrske varnosti, sprejet v okviru možnosti politike 2, z naslednjimi nalogami:

-spodbujanje najvišjih skupnih standardov za varno proizvodnjo jedrske energije v EU.

-pomoč Evropski komisiji pri razvoju harmoniziranih tehničnih zahtev / standardov / meril za jedrsko varnost, ki bi bila vključena v predloge nove Euratomove zakonodaje na področju jedrske varnosti; izvajanje inšpekcij za spremljanje pravnega izvajanja zakonodaje; razvoj Euratomovega sistema certificiranja standardnih projektov za jedrske objekte; priprava enotne vsebine in postopka izdaje dovoljenj, posredovanje v primeru jedrskih nesreč ali nezgod;

priprava mnenj in priporočil Komisiji v zvezi z jedrsko varnostjo; zbiranje in analiziranje podatkov z namenom nadaljnjega izboljševanja jedrske varnosti.

7. OCENA UČINKOV

Tabela 1 – Primerjava možnosti politike z vidika vplivov (povzetek)

Možnost politik e	Učinek na varnost	Stroški uskladitve za upravljavce (na reaktorsko enoto)	Stroški zakonodaje in upravno breme za države članice (letno na reaktorsko enoto)	Okoljski učinek	Število zaposlenih v evropskem jedrskem sektorju	Cenovna dostopnost energij e
0	Zelo majhna verjetnost zmanjšanja tveganj	Razpon: ~ 30–200 milijonov EUR	~ 3 milijone EUR Razpon: ~ 1–4 milijone EUR	Zelo majhna verjetnost zmanjšanja tveganj	~ 500 000 oseb	Visoka
1	Samo delno povečanje varnosti	Razpon: ~ 30–200 milijonov EUR	≤ 5 milijonov EUR	Ni znatnega zmanjšanja tveganja	~ 500 000 + ~ 500	Visoka
2	Bistveno povečanje varnosti vsaj pri nekaterih jedrskih elektrarnah v nekaterih državah članicah	≥ 200 milijonov EUR	≤ 5 milijonov EUR	Bistveno izboljšanje vsaj pri nekaterih jedrskih elektrarnah v nekaterih državah članicah	~ 500 000 + ~ 500 + ~ 500	~ Visoka
3	Bistveno povečanje varnosti vsaj pri nekaterih jedrskih elektrarnah v nekaterih državah članicah	≥ 200 milijonov EUR	≤ 5 milijonov EUR	Bistveno izboljšanje vsaj pri nekaterih jedrskih elektrarnah v nekaterih državah članicah	~ 500 000 + ~ 500 + ~ 500 + ~ 250	~ Visoka

8. PRIMERJAVA MOŽNOSTI

Možnost politike 1 bi imela nekaj koristnih učinkov za jedrsko varnost zaradi vključitve dodatnih pravno zavezujočih in izvršljivih predpisov (čeprav samo splošna načela in zahteve). Po drugi strani pa bi možnosti politike 2 in 3 lahko imeli za posledico znatno izboljšanje varnosti jedrskih elektrarn v EU, saj bi se sprejela Euratomova merila za jedrsko varnost, ki bi zagotovila objektivno in preverljivo primerjavo varnosti. Dodatni stroški možnosti politike 2 in 3 v primerjavi z možnostma 0 in 1, ki znašajo vsaj približno 200 milijonov EUR za vsako reaktorsko enoto v naslednjih 5 do 10 letih, so sprejemljivi, zlasti v primerjavi s stroški jedrske nesreče.

Možnost politike 3, ki vključuje več, zahteva znatne spremembe v organizacijski strukturi Komisije in trenutni varnostni strukturi Euratoma. Zaradi velikih sprememb varnostne kulture in strukture v državah članicah, ki bi jih zahtevala, je v tem trenutku ni mogoče obravnavati kot realno možnost, s katero bi lahko na področju jedrske varnosti takoj dosegli koristi.

Pri možnosti politike 2 obe podmožnosti 2.1 in 2.2 v celoti obravnavata cilje iz oddelka 5. Najbolj učinkovit bi bil popolnoma zavezujoč pristop iz podmožnosti 2.2. Vendar pa je prednost podmožnosti 2.1 v tem, da ob zahtevani uveljavitvi teh splošnih načel in zahtev državam članicam omogoča večjo prožnost pri zagotavljanju skladnosti s priporočenimi Euratomovimi merili za jedrsko varnost. Tako bi lahko pridobili izkušnje o načinu uporabe teh meril v praksi in se hitreje odzivali na nove tehnične dosežke. Poleg tega bi postopni pristop tudi omogočil, da se priporočena merila pozneje preoblikujejo v pravno zavezujoča na podlagi pridobljenih izkušenj. Priporočata se torej možnosti politike 2.1 ali 2.2.

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 1. julij 2013 (01.07)
(OR. en)**

11064/13

ATO 62

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	Za generalnega sekretarja Evropske komisije: direktor Jordi AYET PUIGARNAU
Datum prejema:	13. junij 2013
Prejemnik:	Generalni sekretar Sveta Evropske unije Uwe CORSEPIUS
Št. dok. Kom.:	COM(2013) 343 final
Zadeva:	Osnutek predloga direktive Sveta o spremembi Direktive 2009/71/EURATOM o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov Osnutek, ki je bil v skladu s členom 31 Pogodbe Euratom predložen Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru v mnenje

Delegacije prejmejo priloženi dokument Komisije COM(2013) 343 final.

Priloga: COM(2013) 343 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 13.6.2013
COM(2013) 343 final

Osnutek predloga

DIREKTIVA SVETA

**o spremembi Direktive 2009/71/EURATOM o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko
varnost jedrskih objektov**

**Osnutek, ki je bil v skladu s členom 31 Pogodbe Euratom predložen Evropskemu
ekonomsko-socialnemu odboru v mnenje**

{SWD(2013) 199 final}
{SWD(2013) 200 final}
{SWD(2013) 201 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

1.1. SPLOŠNO OZADJE

Nesreča v jedrski elektrarni (JE) Fukušima-Daiči leta 2011 je povzročila precejšnjo okoljsko, gospodarsko in družbeno škodo ter vzbudila pomisleke glede možnih zdravstvenih učinkov pri prizadetem prebivalstvu na Japonskem. Čeprav sta nesrečo sprožila potres in cunami izjemne jakosti, so preiskave o njenih vzrokih razkrile vrsto predvidljivih dejavnikov, ki so skupaj povzročili katastrofalen izid. Analiza jedrske nesreče v Fukušimi je razkrila precejšnje in ponavljajoče se tehnične težave ter vztrajne napake organov, podobne tistim, ki so bile ugotovljene v ocenah po jedrskih nesrečah na Otoku treh milj in v Černobilu. Najnovejša jedrska nesreča je znova spodkopala zaupanje javnosti v varnost jedrske energije, še zlasti v času, ko se razpravlja o uporabi jedrske energije kot možnosti za zadostitev globalnemu povpraševanju po energiji na trajnosten način.

Jedrska nesreča v Fukušimi je pozornost ponovno preusmerila v izredni pomen, ki ga ima zagotavljanje najvišje ravni jedrske varnosti v EU in po vsem svetu.

Iz jedrske energije se trenutno proizvede skoraj 30 % vse električne energije v EU in približno dve tretjini električne energije z nizkimi emisijami ogljika. EU ima 132 delujočih reaktorjev, ki predstavljajo približno tretjino izmed 437 delujočih energetskih jedrskih reaktorjev na svetu. Številni energetski jedrski reaktorji v EU so bili zgrajeni že pred tremi ali štirimi desetletji in temeljijo na projektih in varnostnih določbah, ki so se od tedaj nenehno posodabliale.

Jedrska varnost je za EU in njene državljane izjemno pomembna. Učinki jedrskih nesreč ne poznajo nacionalnih meja ter lahko povzročijo morebitne škodljive posledice za zdravje delavcev in državljanov, pa tudi obsežne gospodarske posledice. Zato je za družbo in gospodarstvo bistvenega pomena, da se z uveljavitvijo visokih standardov jedrske varnosti in zagotavljanjem kakovostnega regulativnega nadzora zmanjša nevarnost jedrske nesreče v državi članici EU.

Po jedrski nesreči v Fukušimi se je EU takoj odzvala na dogodke.

Na podlagi pooblastila, ki ga ji je podelil Evropski svet na zasedanju 24. in 25. marca 2011¹, je Evropska komisija skupaj s Skupino evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (ENSREG) začela po vsej EU celovito ocenjevati tveganja in varnost jedrskih elektrarn („stresni testi“). Stresni testi so bili v luči dogodkov v Fukušimi opredeljeni kot ponovno ciljno usmerjeno ocenjevanje stopnje varnosti jedrskih elektrarn v primeru izjemnih naravnih dogodkov, ki ogrožajo njihove varnostne funkcije. Pri tem ocenjevanju je sodelovalo vseh štirinajst držav članic, v katerih obratujejo jedrske elektrarne², ter Litva³. Švica, Ukrajina in Hrvaška so neomejeno sodelovale pri stresnih testih EU in v postopkih medsebojnih strokovnih pregledov, medtem ko imajo v drugih sosednjih državah (npr. Turčija, Belorusija in Armenija), ki so privolile v uporabo iste metodologije, drugačne časovnice. Izvajanje stresnih testov se je začelo leta 2011 s samoocenjevanjem, ki so ga opravili upravljavci jedrskih

¹ Sklepi Evropskega sveta EUCO 10/1/11.

² Belgija, Bolgarija, Češka, Finska, Francija, Madžarska, Nemčija, Nizozemska, Romunija, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska, Združeno kraljestvo.

³ Jedrska elektrarna Ignalina je v postopku razgradnje.

objektov, in nacionalnimi poročili, ki so jih pripravili nacionalni regulatorji. Predhodne ugotovitve je Komisija predstavila v sporočilu o vmesnem poročilu o stresnih testih⁴ novembra 2011, sledil pa je obsežen postopek medsebojnih strokovnih pregledov, ki se je po vsej EU izvajal od januarja do aprila 2012. Odbor skupine ENSREG za medsebojne strokovne preglede⁵ je pripravil pregledno poročilo, ki ga je potrdila skupina ENSREG. Poleg tega je bil v okviru skupine ENSREG dogovorjen tudi akcijski načrt⁶ za spremljanje izvajanja priporočil iz medsebojnih strokovnih pregledov. V oktobru 2012 je Komisija izdala sporočilo o končnem poročilu o stresnih testih⁷. V skladu z zahtevami iz akcijskega načrta skupine ENSREG so trenutno v pripravi nacionalni akcijski načrti⁸, povezani s spoznanji, pridobljenimi po nesreči v Fukušimi, in priporočili iz medsebojnih strokovnih pregledov stresnih testov. Njihova vsebina in napredek pri izvajanju sta bila pregledana na delavnici aprila 2013. Zbirno poročilo z delavnice naj bi bilo predstavljeno na drugi konferenci ENSREG o jedrski varnosti v Evropi⁹. Poleg tega bo Komisija v postopku zagotavljanja ustreznega spremljanja stresnih testov v tesnem sodelovanju s skupino ENSREG pripravila konsolidirano poročilo o stanju izvajanja priporočil iz stresnih testov, ki ga bo predvidoma izdala junija 2014 ter posredovala Evropskemu svetu.

Na zakonodajnem področju je Evropski svet Evropsko komisijo marca 2011 jasno pooblastil, „naj pregleda obstoječi pravni in regulativni okvir za varnost jedrskih objektov“ in predlaga potrebne izboljšave.

Evropski parlament je prav tako spodbudil pregled zakonodaje. V resoluciji iz leta 2011 o prednostnih nalogah na področju energetske infrastrukture za leto 2020 in pozneje¹⁰ je navedel, da so „prihodnje zakonodajne pobude za vzpostavitev skupnega okvira za jedrsko varnost bistvenega pomena za stalno izboljševanje varnostnih standardov v Evropi“. Poleg tega je v resoluciji iz leta 2011 o programu dela Komisije za leto 2012¹¹ Parlament pozval k „nujni reviziji Direktive o jedrski varnosti z namenom njene poostritve, in sicer z upoštevanjem izida stresnih testov, opravljenih po nesreči v Fukušimi“. V nedavno sprejeti resoluciji o stresnih testih¹² iz leta 2013 pa je pozval, naj bo sprememba „ambiciozne narave“ in vključuje večje izboljšave na področjih, kot so „varnostni postopki in okviri – zlasti z opredelitvijo in izvajanjem zavezujočih standardov jedrske varnosti, ki odražajo najsodobnejše prakse v EU v tehničnem, regulativnem in operativnem smislu – pa tudi vloga in sredstva regulativnih organov za jedrsko varnost. Revizija bi morala zlasti spodbuditi neodvisnost, odprtost in preglednost slednjih, hkrati pa okrepiti spremljanje napredka in medsebojne strokovne preglede.“

Evropski ekonomsko-socialni odbor je v mnenju o sporočilu Komisije o končnem poročilu o stresnih testih¹³ iz leta 2012 izrazil podporo „nameri Komisije, da pripravi ambiciozen pregled Direktive o jedrski varnosti“.

⁴ COM 784 final.

⁵ Poročilo o medsebojnih strokovnih pregledih – stresnih testih, opravljenih v evropskih jedrskih elektrarnah www.ensreg.eu

⁶ Akcijski načrt ENSREG v zvezi s spremljanjem izvajanja medsebojnih strokovnih pregledov stresnih testov, opravljenih v evropskih jedrskih elektrarnah.

⁷ COM(2012) 571, 4.10.2012.

⁸ 17 nacionalnih akcijskih načrtov je na voljo na spletni strani ENSREG www.ensreg.eu

⁹ <http://www.ensreg.eu/ensreg-conferences>

¹⁰ P7_TA(2011)0318.

¹¹ P7_TA(2011)0327.

¹² P7_TA(2013)0089.

¹³ TEN/498

V odgovor na pooblastilo Evropskega sveta ter pozive iz drugih institucij in organov EU je Komisija začela obsežen postopek analiziranja in zbiranja mnenj, da bi ugotovila ustrezna področja in mehanizme za zakonodajni poseg. Ta postopek je vključeval odprto spletno javno posvetovanje (od decembra 2011 do februarja 2012), ki ga je dopolnjeval obsežen dialog z deležniki.

V sporočilih o stresnih testih za leti 2011 in 2012 so navedena možna področja, na katerih bi lahko zakonodajo izboljšali. V tem okviru so na podlagi obstoječe Direktive Sveta 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov¹⁴ (v nadaljnjem besedilu „Direktive o jedrski varnosti“), v tem sporočilu izpostavljena področja varnostnih postopkov in okvirov, vloga in sredstva regulativnih organov za jedrsko varnost, odprtost in preglednost, spremljanje ter preverjanje.

Poleg tega so službe Komisije v letu 2012 pripravile oceno učinkov, ki temelji na številnih virih informacij in upošteva razvoj na jedrskem področju po nesreči v Fukušimi na ravni EU in mednarodni ravni.

Na tej podlagi je bil pripravljen osnutek predloga direktive o spremembi direktive o jedrski varnosti. Pri njegovi pripravi so bile upoštevane pripombe in strokovno znanje skupine znanstvenih strokovnjakov iz člena 31 Pogodbe Euratom ter izsledki obsežnega posvetovanja z visokimi predstavniki nacionalnih regulativnih organov za jedrsko varnost, ki so združeni v skupini ENSREG.

1.2. RAZLOGI ZA PREDLOG IN NJEGOVI CILJI

Sedanja Direktiva o jedrski varnosti je pomenila velik napredek. Vendar je bilo treba v duhu filozofije nenehnega izboljševanja jedrske varnosti in z namenom, da bi med drugim upoštevali spoznanja, pridobljena v jedrski nesreči v Fukušimi, in rezultate stresnih testov, ki so sledili, ponovno preučiti ustreznost obstoječih določb.

Jedrska nesreča v Fukušimi je pokazala, da nekateri deli panoge niso prostovoljno sprejeli dobro znanih izkušenj, pridobljenih v nesrečah pred desetletji, regulativni organi pa jih niso v zadostni meri izvrševali, in to celo na Japonskem, v državi, za katero velja, da ima še posebej visoke standarde industrijske in jedrske varnosti. Tehnične in organizacijske vidike, ki izhajajo iz analize te nesreče, je torej primerno bolj upoštevati.

V Evropi so stresni testi potrdili, da obstajajo med državami članicami stalne razlike pri zagotavljanju celovitega in preglednega prepoznavanja in upravljanja varnostnih vidikov. Poleg tega so stresni testi jasno pokazali koristi mehanizmov za sodelovanje in usklajevanje med vsemi stranmi, ki so odgovorne za jedrsko varnost, kot so na primer medsebojni strokovni pregledi.

Poleg tega so bile na javnih srečanjih, ki so potekala v okviru stresnih testov, izražene zahteve po razširitvi presoje na ureditve za pripravljenost in odzivanje na izredne razmere.

Zato Komisija meni, da je direktivo o jedrski varnosti primerno spremeniti, poostriti in dopolniti tako, da se združijo tehnične izboljšave in širši vidiki varnosti, kot so upravljanje, preglednost ter pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta.

Cilj predlaganih sprememb je okrepiti zakonodajni okvir za jedrsko varnost v EU, zlasti s:

¹⁴ UL L 172, 2.7.2009.

- krepitev vloge in dejanske neodvisnosti nacionalnih regulativnih organov;
- izboljšanjem preglednosti v zvezi z vprašanji jedrske varnosti;
- krepitev obstoječih načel ter uvedbo novih splošnih ciljev in zahtev glede jedrske varnosti, ki obravnavajo določene tehnične vidike v celotnem življenjskem ciklu jedrskih objektov, zlasti jedrskih elektrarn;
- krepitev spremljanja in izmenjave izkušenj z vzpostavitvijo evropskega sistema medsebojnih strokovnih pregledov;
- vzpostavitvijo mehanizma za razvoj vseevropskih harmoniziranih smernic za jedrsko varnost.

1.3. OBSTOJEČA ZAKONODAJA EU NA PODROČJU JEDRSKE VARNOSTI

Potem ko je Sodišče EU v zadevi 29/99¹⁵ priznalo ustrezno povezanost med varstvom pred sevanji in jedrsko varnostjo ter s tem pristojnost Skupnosti Euratom za sprejemanje zakonodaje na področju jedrske varnosti, je Direktiva o jedrski varnosti prvi vseevropski tematski pravno zavezujoči instrument¹⁶. Direktiva določa pravno zavezujoč okvir, ki temelji na priznanih načelih in obveznostih iz glavnih razpoložljivih mednarodnih instrumentov, tj. Konvencije o jedrski varnosti¹⁷ ter iz temeljnih varnostnih načel¹⁸, ki jih je določila Mednarodna agencija za atomsko energijo (IAEA).

1.4. SKLADNOST S POLITIKO NA DRUGIH PODROČJIH

Končni cilj Euratomove zakonodaje o jedrski varnosti je zagotavljanje varstva delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja, zato je povezana predvsem z Euratomovim zakonodajnim korpusom s področja varstva pred sevanji, katerega glavni steber je direktiva o temeljnih varnostnih standardih¹⁹. Varstva delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja ni mogoče doseči brez nadzora potencialno škodljivih virov tega sevanja.

Jedrska varnost je bistvenega pomena tudi za splošno preprečevanje nesreč ter pripravljenost in odzivanje nanje v državah članicah. Direktiva o jedrski varnosti je torej tesno povezana z mehanizmom Unije na področju civilne zaščite²⁰, ki določa okvir za sodelovanje EU na tem področju, vključno z odzivanjem na radiološke izredne razmere v Uniji in izven nje.

¹⁵ Sodba Sodišča z dne 10. decembra 2002, [2002] ECR I-11221.

¹⁶ Pred tem sta obstajali le dve pravno nezavezujoči resoluciji Sveta o tehnoloških problemih jedrske varnosti z dne 22. julija 1975 in 18. junija 1992.

¹⁷ INFCIRC/449 z dne 5. julija 1994.

¹⁸ Varnostni standardi IAEA, serija št. SF-1 (2006).

¹⁹ Direktiva Sveta 96/29/Euratom o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja.

²⁰ Predlog Komisije za Sklep Evropskega parlamenta in Sveta o mehanizmu unije na področju civilne zaščite (COM/2011/934 final.), katerega namen je, med drugim, nadomestiti Sklep Sveta 2007/779 z dne 8. novembra 2007 o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite (prenova).

2. REZULTATI POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

2.1. POSVETOVANJE Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI

V obdobju po jedrski nesreči v Fukušimi je Komisija sodelovala v obsežnem in preglednem dialogu z različnimi deležniki in javnostjo, ki je vključeval odprto posvetovanje prek interneta v skladu z načrtom Komisije glede minimalnih standardov posvetovanja²¹.

V odgovor na spletno javno posvetovanje, katerega cilj je bil preveriti stališča glede področja krepitve obstoječega Euratomovega zakonodajnega okvira za jedrsko varnost, so prispevke poslali regulativni organi za jedrsko varnost, drugi javni organi, podjetja, nevladne organizacije in posamezniki. To posvetovanje omogoča vpogled v širok spekter mnenj deležnikov. Okvirni rezultati kažejo, da se več kot 90 % vprašanih strinja glede pomena Euratomovega okvira za jedrsko varnost, ki vzpostavlja skupna pravila za države članice EU, 76 % pa se jih strinja s potrebo po krepitvi obstoječega varnostnega zakonodajnega okvira.

Komisija je v pisni obliki ali na sestankih prejela prispevke različnih deležnikov, npr. regulativnih organov za jedrsko varnost, drugih javnih organov, posameznih podjetij, panožnih združenj in nevladnih organizacij. Poleg tega je skupaj s skupino ENSREG organizirala konference in javne razprave o postopku, vmesnih in končnih rezultatih stresnih testov, ki so vključile široko paleto deležnikov, vključno z nevladnimi organizacijami²².

V posvetovanje so bili vključeni tudi evropski socialni partnerji iz Odbora za sektorski socialni dialog na področju električne energije. V odgovoru so socialni partnerji poudarili vlogo Euratomovega zakonodajnega okvira za jedrsko varnost pri določanju skupnih pravil za države članice.

Posebna vloga je bila namenjena skupini ENSREG, ki predstavlja enotno kontaktno točko za strokovno znanje, saj združuje visoke predstavnike pristojnih nacionalnih regulativnih organov za jedrsko varnost iz vseh držav članic EU, tako jedrskih kot nejedrskih. Prejet in upoštevan je bil podroben prispevek skupine ENSREG.

Po postopku iz Pogodbe Euratom se je Komisija posvetovala s skupino znanstvenih strokovnjakov iz člena 31. Strokovnjaki so v svojem mnenju pozdravili predlog Komisije za spremembo Direktive o jedrski varnosti in pripravili več predlogov za izboljšanje povezanosti z zakonodajo o varstvu pred sevanji.

2.2. OCENA UČINKA

Ocena učinka je bila pripravljena v letu 2012. V dokumentu so analizirani izzivi pri zagotavljanju zadostne ravni jedrske varnosti v EU. V njem so opredeljeni splošni in posebni cilji za izboljšanje preprečevanja in zmanjševanja posledic jedrskih nesreč. Predlaganih in analiziranih je več možnosti politike, ki segajo od ohranitve sedanjega stanja do bolj temeljitih reform. Vsaka možnost je bila ocenjena glede na oceno njenih varnostnih, gospodarskih, okoljskih in družbenih učinkov.

²¹ COM(2002) 704 final.

²² Na primer, prva konferenca ENSREG dne 28. in 29. junija 2011, konferenca deležnikov o medsebojnih strokovnih pregledih dne 17. januarja 2012, javna razprava o stresnih testih in rezultatih medsebojnih strokovnih pregledov dne 8. maja 2012. Druga konferenca ENSREG je načrtovana v juniju 2013.

3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

3.1. PRAVNA PODLAGA

Vsak zakonodajni predlog mora nadgraditi in okrepiti pristop trenutne direktive o jedrski varnosti. Pravna podlaga torej ostajata člena 31 in 32 pogodbe Euratom.

3.2. SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

Namen predloga je dodatno okrepiti vlogo in neodvisnost pristojnih regulativnih organov, saj je jasno, da lahko le močni regulativni organi, ki imajo vsa potrebna pooblastila in zajamčeno neodvisnost, nadzirajo in zagotavljajo varno delovanje jedrskih objektov v EU. Zaradi možnih čezmejnih vplivov jedrske nesreče sta priporočljiva tesno sodelovanje in izmenjava informacij med regulativnimi organi.

Glede na obsežne posledice jedrske nesreče in zlasti potrebe javnosti po informacijah v takem primeru je za vprašanja v zvezi s preglednostjo bistven pristop na ravni EU. Tako je mogoče zagotoviti pravilno informiranje javnosti o vseh pomembnih zadevah v zvezi z jedrsko varnostjo, ne glede na državne meje. Obstoječe določbe direktive so spremenjene v tem smislu.

V Evropi so stresni testi potrdili, da med državami članicami EU ne obstajajo le stalne razlike, ampak tudi vrzeli pri zagotavljanju celovitega in preglednega prepoznavanja in upravljanja ključnih varnostnih vidikov. Zato je direktiva o jedrski varnosti poostrena in vsebuje nabor skupnih ciljev, ki je namenjen harmonizaciji pristopa EU k jedrski varnosti. Poleg tega so izkušnje iz jedrske nesreče v Fukušimi in dragocena spoznanja, pridobljena s stresnimi testi, jasno pokazala, da so izmenjava informacij in medsebojni pregledi bistveni za zagotavljanje učinkovitega in stalnega izvajanja kakršnega koli varnostnega režima.

V skladu z načelom sorazmernosti predlagana direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje zastavljenih ciljev. Poleg tega je v njej opredeljen prožen in sorazmeren pristop glede ravni uporabe, pri čemer je upoštevano različno stanje v državah članicah. Mehanizem za skupni razvoj tehničnih smernic v državah članicah za vso EU je opredeljen s posebnim poudarkom na upoštevanju načela sorazmernosti ter z uporabo znanja in praktičnih izkušenj strokovnjakov regulativnih organov.

Uporaba in obseg določb predloga se razlikujeta glede na vrsto jedrskega objekta. Zato morajo države članice pri izvajanju teh določb slediti sorazmernemu pristopu, pri čemer morajo upoštevati tveganja, povezana s posameznimi vrstami jedrskih objektov.

3.3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Predlog uvaja nove ali poostruje obstoječe določbe Direktive o jedrski varnosti, njegov namen pa je nenehno izboljševati jedrsko varnost in njeno ureditev na ravni EU. Posebne informacije o glavnih predlaganih spremembah Direktive o jedrski varnosti sledijo v nadaljevanju.

Cilji

Člen 1 vključuje nov cilj, ki zagotavlja izogibanje izpustom radioaktivnih snovi na vseh stopnjah življenjskega cikla jedrskih objektov (izbira lokacije, projektiranje, gradnja, prevzem v obratovanje, obratovanje, razgradnja).

Opredelitev pojmov

V členu 3 so opredeljeni novi pojmi, kot so „nesreča“, „neobičajen dogodek“, „projektna osnova“, „nesreča na projektni osnovi“, „nesreča nad projektno osnovo“, „občasni varnostni pregled“, ki ustrezajo terminom, uporabljenim v novih določbah. Te opredelitve so usklajene z mednarodnim izrazoslovjem, kakršno je zbrano v Pojmovniku jedrske varnosti IAEA.

Zakonodajni, regulativni in organizacijski okvir

Člen 4 je spremenjen tako, da dodatno pojasnjuje glavne elemente nacionalnega okvira. V njem je na primer podrobno določeno, da morajo nacionalne varnostne zahteve iz člena 4(1)(a) zajemati vse stopnje življenjskega cikla jedrskih objektov.

Pristojni regulativni organ (dejanska neodvisnost, regulativna vloga)

Direktiva o jedrski varnosti vsebuje v členu 5(2) samo minimalne določbe, ki so osnova za neodvisnost pristojnega nacionalnega regulativnega organa. Te določbe so, v skladu z najnovejšimi mednarodnimi smernicami²³, poostrene ter opredeljujejo čvrsta in učinkovita referenčna merila in zahteve za zagotavljanje dejanske neodvisnosti regulatorjev. Nove zahteve vključujejo zagotavljanje učinkovite neodvisnosti pri odločanju, dodelitev ustreznih lastnih proračunskih sredstev in samostojnost pri izvajanju, jasne zahteve za imenovanje in odpuščanje osebja, preprečevanje in reševanje nasprotja interesov ter strukturo osebja z ustrezno usposobljenostjo, znanjem in izkušnjami.

Direktiva o jedrski varnosti v členu 5(2) na splošno določa glavne pristojnosti pristojnega regulativnega organa. V spremembah so te določbe bolj podrobne, da bi regulativni organi imeli ustrezna pooblastila za izvajanje strogega regulativnega nadzora. V ta namen je v obstoječi katalog pristojnosti regulativnih organov dodana glavna naloga pristojnega regulativnega organa, da opredeli nacionalne zahteve za jedrsko varnost.

Preglednost

Obstoječe določbe člena 8 Direktive o jedrski varnosti so omejene na splošne zahteve glede obveščanja javnosti. Poleg tega ta člen ne nalaga nobenih obveznosti imetniku dovoljenja, ki ima glavno odgovornost za jedrsko varnost. Da bi zapolnili te vrzeli, so v predlagani spremembi obstoječe določbe razširjene in podrobno opredeljene. Tako morata pristojni regulativni organ in imetnik dovoljenja oblikovati strategijo preglednosti, ki obsega zagotavljanje informacij v normalnih pogojih obratovanja jedrskih objektov ter obveščanje v primeru nesreče ali neobičajnega dogodka. Vloga javnosti je v celoti priznana v okviru zahteve po njenem dejanskem sodelovanju v postopku izdajanja dovoljenj za jedrske objekte. Pred kratkim organizirana izmenjava mnenj s strokovnjaki²⁴ na tem področju je potrdila, da ima javnost zelo pomembno vlogo, saj dejansko sodeluje v postopkih sprejemanja odločitev, njena stališča pa je treba preučiti ob upoštevanju določb Aarhuške konvencije²⁵.

Cilji na področju jedrske varnosti

Sedanja direktiva o jedrski varnosti ne vključuje posebnih zahtev za različne faze življenjskega cikla jedrskih objektov. Zato določbe sedanje direktive na primer premalo

²³ Npr. vladni, pravni in regulativni okvir za varnost – Splošne varnostne zahteve – varnostni standardi IAEA, serija št. GSR del 1

²⁴ Vrsta mednarodnih delavnic v obdobju 2009–2013, na katerih so sodelovali GD ENER in GD ENV s strani Komisije ter nacionalno združenje odborov in komisij za obveščanje – francoskih „lokalnih komisij za obveščanje“ (CLI) in njihove nacionalne zveze (ANCCLI).

²⁵ Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ratificirana 17. februarja 2005 s Sklepom Sveta 2005/370/ES.

podrobno opredeljujejo in obravnavajo vrste tveganj, povezanih s problemi, ugotovljenimi v analizi nesreče v Fukušimi in stresnih testov, ki so sledili, kot so na primer:

- potreba po oceni ustreznosti lokacije jedrskih objektov na podlagi preudarkov o tem, kako čim bolj zmanjšati zunanja tveganja in možnosti za njihovo preprečevanje;
- potreba po ponovnem ocenjevanju verjetnosti takšnih tveganj in njihovih vplivov med občasnimi varnostnimi pregledi in izvedbi ustreznega pregleda projektne osnove za vsak jedrski objekt, vključno z namenom morebitnega podaljšanja življenjske dobe;
- potreba po utemeljitvi ocene tveganj (tudi za zunanje dogodke) na metodah, ki odražajo napredek pri znanstvenem razvoju in tako dejansko omogočajo stalno izboljševanje varnosti.

V skladu z načelom stalnega izboljševanja jedrske varnosti sprememba uvaja splošne varnostne cilje za jedrske objekte (člen 8a), ki odražajo napredek, dosežen pri razvoju varnostnih ciljev za nove jedrske elektrarne na ravni Združenja zahodnoevropskih regulativnih organov za jedrsko varnost.

Da bi se ta visoka raven varnostnih ciljev dosegla, so za različne faze življenjskega cikla jedrskih objektov predpisane podrobnejše določbe (člen 8b).

Dosledno izvajanje teh določb podpirajo metodološke zahteve v zvezi z izbiro lokacije, projektiranjem, gradnjo, prevzemom v obratovanje, obratovanjem in razgradnjo jedrskih objektov, ki so določene v členu 8c.

Tak pristop omogoča prožne nacionalne okvire, saj so cilji, ki jih mora izpolnjevati nacionalna zakonodaja v skladu z načelom nenehnega izboljševanja jedrske varnosti, določeni na visoki ravni. Tako imajo na primer države članice možnost, da izberejo med razpoložljivimi tehničnimi rešitvami, ko bodo jedrske objekte nadgrajevale v zvezi z varnostnimi vidiki in na podlagi izkušenj iz hudih nesreč, kot je na primer potreba po varni tlačni razbremenitvi zadrževalnega hrama reaktorja v primeru nesreče (npr. s pomočjo filtriranega prezračevanja zadrževalnega hrama).

Pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta

Sprememba vključuje določbe o pripravljenosti in odzivanju na izredne razmere na lokaciji objekta, saj sedanja direktiva takšnih ukrepov ne predpisuje. Nove določbe vsebujejo navedbe o načrtovanju in organizacijskih ukrepih, ki jih morajo zagotoviti imetniki dovoljenj (člen 8d). Primer nove zahteve je določba v spremembi direktive, da mora imeti jedrski objekt center za odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta, ki je dovolj zaščiten pred učinki zunanjih dogodkov in hudih nesreč, vključno z radiološkimi nesrečami, ter opremljen s potrebno opremo za ublažitev posledic hudih nesreč.

Medsebojni strokovni pregledi

Obstoječe določbe člena 9(3) Direktive o jedrski varnosti vključujejo zahtevo po rednem samoocenjevanju nacionalnega okvira držav članic in pristojnih regulativnih organov kot tudi obveznost pozivanja k mednarodnim medsebojnim strokovnim pregledom ustreznih segmentov. Ta koncept je nespremenjen v členu 8e(1) predloga.

Sprememba uvaja nove določbe o samoocenjevanju in medsebojnih strokovnih pregledih jedrskih objektov na podlagi tem s področja jedrske varnosti, ki jih države članice izberejo skupaj in v tesnem sodelovanju s Komisijo ter pokrivajo celoten življenjski cikel jedrskih objektov (primer bi lahko bila zgoraj navedena tlačna razbremenitev v primeru večjih nesreč, da bi se izognili eksploziji vodika). Če države članice skupaj ne izberejo vsaj ene teme, mora vsebine, ki bodo predmet medsebojnih strokovnih pregledov, izbrati Evropska Komisija. Poleg tega mora vsaka država članica opredeliti metodologijo za izvajanje tehničnih priporočil, ki so bila pripravljena v postopku medsebojnih strokovnih pregledov. Če Komisija ugotovi znatna odstopanja ali zamude pri izvajanju tehničnih priporočil, mora pristojne regulativne organe držav članic, ki pri tem niso udeležene, pozvati, naj organizirajo in izvedejo kontrolni obisk, da bi si ustvarili celovito predstavo o razmerah in zadevno državo članico obvestili o morebitnih ukrepih za odpravo vseh ugotovljenih pomanjkljivosti.

V primeru nesreče s posledicami izven lokacije objekta je treba opraviti poseben medsebojni strokovni pregled.

Ta novi obvezni in redni mehanizem medsebojnih strokovnih pregledov v EU (člen 8e(2) do (5)) je namenjen preverjanju ravni tehnične skladnosti z varnostnimi cilji v vsaki državi članici.

Te nove določbe, ki določajo mehanizem medsebojnih strokovnih pregledov, ne posegajo v pravila o postopku za ugotavljanje kršitev v primeru, da država članica ne izpolni obveznosti v skladu s Pogodbami, kot to določajo členi 258, 259 in 260 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Sorazmerno izvajanje spremenjene direktive

V spremembi je upoštevano, da se uporaba in obseg določb spremenjene direktive razlikujeta glede na vrsto jedrskega objekta. Zato morajo države članice pri izvajanju teh določb slediti sorazmernemu pristopu, pri čemer morajo upoštevati tveganja zaradi posebnih vrst jedrskih objektov, ki jih načrtujejo ali upravljajo.

Poročanje o praktičnem izvajanju spremenjene direktive

Določbe direktive o jedrski varnosti glede poročanja se s tem predlogom ne spremenijo, pri čemer ostane datum prvega poročanja 22. julij 2014, ko morajo države članice predložiti poročilo o izvajanju obstoječih določb Direktive. Ob drugem poročanju o izvajanju, tj. do 22. julija 2017, pa morajo države članice poročati o izvajanju direktive o jedrski varnosti, kot je bila spremenjena s tem predlogom.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Predlog ne vpliva na proračun EU.

5. OBRAZLOŽITVENI DOKUMENTI

V skladu s skupno politično izjavo držav članic in Komisije o obrazložitvenih dokumentih z dne 28. septembra 2011 so se države članice zavezale, da bodo uradnemu obvestilu o ukrepih za prenos v upravičenih primerih priložile enega ali več dokumentov, v katerih bodo pojasnile razmerje med elementi direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos.

V zvezi s to direktivo Komisija meni, da je prenos takih dokumentov upravičen iz naslednjih razlogov:

- **Kompleksnost prenosa spremenjene Direktive o jedrski varnosti na nacionalni ravni**

Obstoječe določbe Direktive o jedrski varnosti so s tem predlogom, ki uvaja tudi nove bistvene določbe na več področjih, znatno poostrene. Kompleksnost prenosa spremenjene direktive torej zaznamuje dejstvo, da direktiva obravnava veliko različnih vprašanj, med drugim zahteve glede nacionalnega okvira za jedrsko varnost jedrskih objektov, vlogo in neodvisnost nacionalnih regulativnih organov, obveznosti imetnikov dovoljenj, usposobljenost za jedrsko varnost, preglednost na področju vprašanj jedrske varnosti, tehnične cilje in zahteve za jedrsko varnost jedrskih objektov, pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta ter določbe o nacionalnih ocenah jedrskih objektov in z njimi povezanih tematskih medsebojnih strokovnih pregledih. Direktiva poleg tega določa obveznosti različnih organov držav članic in zasebnih akterjev.

Zaradi različnih obveznosti, ki izhajajo iz spremenjene direktive, bo prenos na nacionalni ravni verjetno kompleksen. Prenos obstoječih določb direktive o jedrski varnosti je bil na splošno že opravljen z več nacionalnimi ukrepi za prenos v vsaki državi članici. V nekaterih državah članicah je število teh ukrepov za prenos preseglo 15. Upravičeno je pričakovati, da se bo z novimi določbami, ki bodo vključene v obstoječo direktivo s tem predlogom, število priglasenih ukrepov za prenos povečalo. Poleg tega se zaradi posebnega značaja jedrske varnosti uporabljajo in priglašajo Komisiji različni ukrepi za prenos, od zakonov, vladnih uredb in ministrskih odredb, do navodil in odločb nacionalnih regulativnih organov za jedrsko varnost.

Zato se zdi samo po sebi umevno, da se predložijo obrazložitveni dokumenti, v katerih bo pojasnjeno razmerje med določbami spremenjene direktive o jedrski varnosti in ustreznimi deli nacionalnih ukrepov za prenos.

- **Obstoječa nacionalna zakonodaja**

V nekaterih državah članicah so bili na področju sprememb, ki jih prinaša ta predlog, že sprejeti nekateri pravni akti. Zato je verjetno, da bo spremenjena direktiva prenesena tako, da se bo spremenila obstoječa nacionalna zakonodaja in sprejela nova zakonodaja. V takih razmerah so za ustvarjanje jasne in celovite slike o prenosu potrebni obrazložitveni dokumenti.

- **Okvirna direktiva**

Predlagane spremembe „okvirnega“ značaja Direktive o jedrski varnosti ne spreminjajo bistveno. Spremenjena direktiva še naprej vsebuje splošna načela in zahteve.

Za Komisijo in njeno spremljanje prenosa in izvajanja je pomembno vedeti, s katerimi nacionalnimi določbami so bila prenesena splošna načela in zahteve, ki jih določa spremenjena direktiva. Predlog na primer uvaja splošne varnostne cilje in zahteve za vse vrste jedrskih objektov. Glede na zelo širok obseg teh novih varnostnih ciljev in zahtev je tako za Komisijo kot tudi za javnost zelo pomembno preveriti, kako so bili preneseni na nacionalni ravni.

NAČELO SORAZMERNOSTI

Zahteva po predložitvi obrazložitvenih dokumentov lahko pomeni dodatno upravno breme za države članice. Vendar to breme ni nesorazmerno glede na cilje spremenjene direktive o jedrski varnosti in kompleksnost predmeta, ki ga ureja. Poleg tega je potrebno, da se Komisiji omogoči, da učinkovito preveri, ali je bila pravilno prenesena. Glede na verjetno kompleksnost prenosa na nacionalni ravni, katerega izid bi lahko bila nova ali spremenjena zakonodaja, učinkovito preverjanje ni mogoče z manj obremenilni ukrepi. Prav tako je treba omeniti, da je več držav članic že priglasilo Komisiji koristne obrazložitvene dokumente o njihovem prenosu obstoječe Euratomove zakonodaje, kot je obstoječa direktiva o jedrski varnosti ali drugi zakonodajni akti.

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo, zlasti členov 31 in 32 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije, pripravljenega na podlagi mnenja skupine oseb, ki jih je izmed znanstvenih strokovnjakov držav članic imenoval Znanstveno-tehnični odbor,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Člen 2(b) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (v nadaljnjem besedilu: Pogodba Euratom) določa vzpostavitev enotnih varnostnih standardov za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva.
- (2) Člen 30 Pogodbe Euratom določa, da se v Evropski skupnosti za atomsko energijo (v nadaljnjem besedilu: Skupnost) določijo temeljni standardi za varstvo zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi, ki izvirajo iz ionizirajočih sevanj.
- (3) Direktiva Sveta 96/29/Euratom z dne 13. maja 1996 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja¹ določa temeljne varnostne standarde. Ta direktiva določa zahteve za sistem varstva pred sevanjem, vključno z upravičenostjo in optimizacijo izpostavljenosti sevanjem ter omejitvami doz za javno in poklicno izpostavljenost. Določa zahteve za nadzor izpostavljenosti sevanjem javnosti in delavcev med običajnim obratovanjem in v izrednih razmerah. Določbe Direktive 96/29/Euratom so bile dopolnjene z bolj specifično zakonodajo.
- (4) Sodišče Evropske unije je v sodni praksi potrdilo², da si Skupnost na področjih, ki jih ureja Konvencija o jedrski varnosti, pristojnosti deli z državami članicami³.
- (5) Direktiva Sveta 2009/71/Euratom z dne 25. junija 2009 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov⁴ državam članicam nalaga, da vzpostavijo in vzdržujejo nacionalni okvir za jedrsko varnost. Ta direktiva odraža določbe glavnih mednarodnih instrumentov na tem področju, tj. Konvencije o jedrski varnosti⁵ ter Varnostnih temeljev⁶ Mednarodne agencije za atomsko energijo (IAEA). Rok, v katerem morajo države članice uveljaviti in priglasiti Komisiji zakone, uredbe in upravne postopke za uskladitev z Direktivo 2009/71/Euratom, je potekel 22. julija 2011.

¹ UL L 159, 29.6.1996, str. 1.

² C-187/87 (1988 ECR, str. 5013), C-376/90 (1992 ECR I-6153) in C-29/99 (2002 ECR II1221).

³ UL L 172, 6.5.2004, str. 7.

⁴ UL L 172, 2.7.2009, str. 18.

⁵ UL L 318, 11.12.1999, str. 20.

⁶ Varnostni temelji IAEA: Temeljna varnostna načela, varnostni standardi IAEA, serija št. SF-1 (2006).

- (6) Direktiva Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki⁷ državam članicam nalaga, da vzpostavijo in vzdržujejo nacionalni okvir za izrabljeno gorivo in ravnanje z radioaktivnimi odpadki.
- (7) Svet je v sklepih z dne 8. maja 2007 o jedrski varnosti in varnem ravnanju z izrabljenim jedrskim gorivom in radioaktivnimi odpadki⁸ poudaril, da je "jedrska varnost v nacionalni pristojnosti, ki se, kjer je ustrezno, izvaja v okviru EU. O varnostnih ukrepih in nadzoru jedrskih objektov še naprej odločajo izključno upravljavci in nacionalni organi".
- (8) Na poziv Sveta k ustanovitvi skupine EU na visoki ravni, ki ga je Svet zapisal v sklepih z dne 8. maja 2007, je bila s Sklepom Komisije 2007/530/Euratom z dne 17. julija 2007 o ustanovitvi evropske skupine na visoki ravni za jedrsko varnost in ravnanje z jedrskimi odpadki⁹ ustanovljena skupina evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (ENSREG), ki naj bi prispevala k uresničevanju ciljev Skupnosti na področju jedrske varnosti.
- (9) Jedrska nesreča v Fukušimi na Japonskem leta 2011 je po vsem svetu pozornost ponovno usmerila v ukrepe, ki so potrebni za čim večje zmanjšanje tveganj in zagotovitev najvišje ravni jedrske varnosti. Na podlagi pooblastila, ki ji ga je podelil Evropski svet na zasedanju marca 2011¹⁰, je Evropska komisija skupaj s Skupino evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (ENSREG) po vsej EU celovito ocenila tveganja in varnost jedrskih elektrarn („stresni testi“). Na podlagi tega ocenjevanja so bile ugotovljene številne izboljšave, ki bi jih lahko uvedli v pristop k jedrski varnosti in v panožno prakso sodelujočih držav¹¹.
- (10) Evropski svet je Komisijo tudi pooblastil, naj pregleda obstoječi pravni in regulativni okvir za varnost jedrskih objektov in predlaga morebitne potrebne izboljšave. Evropski svet je prav tako poudaril, da bi morali v EU izvajati in nenehno izboljševati najvišje standarde jedrske varnosti.
- (11) Komisija je začetna stališča o morebitnih področjih zakonodajnih izboljšav navedla v sporočilu o vmesnem poročilu o celovitih ocenah tveganj in varnosti („stresni testi“) jedrskih elektrarn v Evropski uniji¹² z dne 24. novembra 2011.
- (12) V skladu s svojimi splošnimi načeli posvetovanja in dialoga je Komisija med decembrom 2011 in februarjem 2012 opravila tudi javno spletno posvetovanje, v katerem je zbrala stališča o področjih, na katerih je treba poostriti zakonodajni okvir Skupnosti za jedrsko varnost.
- (13) Komisija je ugotovila, da je treba sedanjo direktivo 2009/71/Euratom spremeniti na številnih področjih, kar je opisala tudi v *sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu*

⁷ UL L 199, 2.8.2011, str. 48.

⁸ Sprejela Coreper dne 25. aprila 2007 (dok. št. 8784/07). in Svet za ekonomske in finančne zadeve dne 8. maja 2007.

⁹ UL L 195, 27.7.2007, str. 44.

¹⁰ Evropski svet, EUCO 10/1/11.

¹¹ Poročilo o medsebojnih strokovnih pregledih ENSREG – stresni testi, opravljeni v evropskih jedrskih elektrarnah, 25. april 2012.

¹² COM(2011) 784 final.

parlamentu o celovitih ocenah tveganj in varnosti („stresni testi“) jedrskih elektrarn v EU in z njimi povezanih dejavnosti z dne 4. oktobra 2012¹³.

- (14) Pri določanju področij, ki jih je treba izboljšati, je Komisija upoštevala tehnični napredek, dosežen na evropski in mednarodni ravni ter izkušnje in rezultate, pridobljene s stresnimi testi, ugotovitve iz različnih poročil o jedrski nesreči v Fukušimi, mnenja, izražena med javnim posvetovanjem o področjih, na katerih je treba okrepiti zakonodajni okvir Skupnosti, mnenja, ki so jih izrazili različni deležniki, vključno s pristojnimi nacionalnimi regulativnimi organi, industrijo in civilno družbo ter rezultate predhodne ocene ukrepov za prenos v državah članicah.
- (15) Močni in neodvisni pristojni regulativni organi so eden od temeljnih pogojev evropskega regulativnega okvira za jedrsko varnost. Njihova neodvisnost ter nepristransko in pregledno izvajanje pooblastil sta ključna dejavnika pri zagotavljanju visoke ravni jedrske varnosti. Objektivne regulativne odločitve in izvršilne ukrepe je treba sprejeti brez neprimernih zunanjih vplivov, ki bi lahko ogrozili varnost, kot so pritiski, povezani s spremembami političnih, gospodarskih in družbenih razmer ali pritiski s strani državnih organov ali katerega koli drugega javnega ali zasebnega subjekta. Negativne posledice pomanjkljive neodvisnosti so bile vidne v nesreči v Fukušimi. Določbe Direktive 2009/71/Euratom o funkcijski ločitvi pristojnih regulativnih organov bi bilo treba poostriti, da bi bili regulativni organi dejansko neodvisni ter da bi imeli ustrezna sredstva in pristojnosti za ustrezno opravljanje dodeljenih nalog. Regulativni organi bi morali imeti predvsem zadostna pravna pooblastila, zadostno število osebja in zadostna finančna sredstva za pravilno izpolnjevanje dodeljenih pristojnosti. Poostrene zahteve, s katerimi naj bi zagotovili neodvisnost pri opravljanju regulativnih nalog, pa ne smejo posegati v morebitno tesno sodelovanje z drugimi pristojnimi nacionalnimi organi ali v splošne smernice politike, ki jih določi vlada ter niso povezane z regulativnimi pooblastili in nalogami.
- (16) Neodvisnost odločitev regulativnega organa je nadalje odvisna od sposobnosti njegovega osebja. Zato bi morali regulativni organi zaposlovati osebje s potrebno usposobljenostjo, izkušnjami in strokovnim znanjem, ki bo lahko izvajalo svoje funkcije in pristojnosti. Glede na posebnosti jedrske panoge in omejeno razpoložljivost oseb z zahtevanim strokovnim znanjem in sposobnostmi, zaradi česar lahko osebe z izvršilno pristojnostjo krožijo med jedrsko panogo in regulativnimi organi, bi bilo treba posebno pozornost nameniti preprečevanju nasprotja interesov. Poleg tega bi bilo treba zagotoviti, da ne prihaja do nasprotja interesov v organizacijah, ki regulativnim organom svetujejo ali jim zagotavljajo storitve.
- (17) Pri izvajanju infrastrukturnih projektov, ki bi lahko vplivali na jedrsko varnost jedrskih objektov, bi morali biti vzpostavljeni ustrezni nacionalni mehanizmi posvetovanja z nacionalnimi regulativnimi organi in javnostjo. Njihova mnenja bi bilo treba v celoti upoštevati.
- (18) Za jedrske objekte je pomembna Direktiva 2011/92/EU o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje¹⁴. Ta direktiva določa, da morajo države članice pred izdajo soglasja za izvedbo zagotoviti, da se za projekte, ki bodo med drugim zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije verjetno pomembno vplivali na okolje,

¹³ COM(2012) 571 final.

¹⁴ UL L 26, 28.1.2012, str. 1 – kodificirana različica Direktive 85/337/EGS o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje, kakor je bila spremenjena.

opravi presoja vplivov na okolje. V tem smislu gre za orodje, ki zagotavlja, da so bili okoljski vidiki vključeni v postopek izdaje dovoljenj za jedrske objekte.

- (19) Nobena ocena v okviru te direktive ne posega v morebitno zadevno okoljsko presojo.
- (20) Za jedrske objekte, pri katerih obveznost opravljanja presoje vplivov na okolje izhaja iz te direktive kot tudi druge zakonodaje Unije, lahko države članice predpišejo usklajene ali skupne postopke, ki izpolnjujejo zahteve iz ustrezne zakonodaje Unije.
- (21) Posledice jedrske nesreče lahko segajo prek nacionalnih meja, zato je treba spodbujati tesno sodelovanje, usklajevanje in izmenjavo informacij med regulativnimi organi sosednjih držav ali držav v isti regiji, ne glede na to, ali v teh državah obratujejo jedrski objekti ali ne. Pri tem bi morale države članice zagotoviti ustrezno ureditev, ki bo takšno sodelovanje pri zadevah v zvezi z jedrsko varnostjo s čezmejnimi vplivi olajšala tudi s tretjimi državami. Poiskati bi bilo treba sinergije z mehanizmom Unije za civilno zaščito¹⁵, ki predstavlja okvir EU za sodelovanje med državami članicami na področju civilne zaščite pri izboljševanju učinkovitosti sistemov za preprečevanje naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek ter pripravljanje in odzivanje nanje.
- (22) Da bi se pridobile prave sposobnosti ter dosegle in vzdrževale ustrezne ravni usposobljenosti, bi morale vse udeležene strani zagotoviti, da je celotno osebje (vključno s podpogodbniki), ki ima odgovornosti na področju jedrske varnosti jedrskih objektov ter pripravljenosti in odzivanja na izredne razmere na lokaciji objekta, deležno neprekinjenega učenja. To se lahko doseže z vzpostavitvijo programov usposabljanja, načrtov usposabljanja, postopkov za redno pregledovanje in posodabljanje programov usposabljanja, kakor tudi z ustreznimi proračunskimi določbami za usposabljanje.
- (23) Drugo ključno spoznanje, pridobljeno z jedrsko nesrečo v Fukušimi, je, da je treba izboljšati preglednost na področju jedrske varnosti. Preglednost je tudi pomembno sredstvo za spodbujanje neodvisnosti pri odločanju o regulativnih zadevah. Zato bi morale biti sedanje določbe Direktive Sveta 2009/71/Euratom o informacijah, ki jih je treba zagotoviti javnosti, bolj natančne glede tega, katere vrste informacij bi morala najmanj zagotoviti pristojni regulativni organ in imetnik licence, ter v kakšnih časovnih okvirih. V ta namen bi bilo treba na primer ugotoviti, katere vrste informacij bi moral vsak pristojni regulativni organ in imetnik licenc najmanj zagotoviti v njihovih širših strategijah preglednosti. Informacije bi bilo treba zagotoviti pravočasno, zlasti v primeru neobičajnih dogodkov in nesreč. Objaviti bi bilo treba tudi rezultate občasnih varnostnih pregledov in mednarodnih medsebojnih strokovnih pregledov.
- (24) Zahteve te direktive glede preglednosti dopolnjujejo zahteve iz obstoječe Euratomove zakonodaje. Sklep Sveta 87/600/Euratom z dne 14. decembra 1987 o ureditvah Skupnosti za pospešeno izmenjavo informacij ob radiološkem izrednem dogodku¹⁶ državam članicam nalaga, da v primeru radiološkega izrednega dogodka na njihovem ozemlju obvestijo Komisijo in države članice ter jim zagotovijo informacije, medtem ko Direktiva Sveta 89/618 Euratom z dne 27. novembra 1989¹⁷ vsebuje zahteve, da morajo države članice v primeru radiološkega izrednega dogodka obveščati javnost o ukrepih zdravstvenega varstva, ki jih bodo sprejele, in o pravilih ravnanja ter

¹⁵ Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (COM(2011)934 final).

¹⁶ UL L 371, 30.12.1987, str. 76.

¹⁷ UL L 357, 7.12.1989, str. 31.

zagotoviti vnaprejšnje in neprekinjeno obveščanje prebivalstva, za katerega je verjetno, da bo v primeru takšnega izrednega dogodka prizadeto. Vendar pa bi morale države članice poleg informacij, ki bi jih morale zagotoviti ob takem dogodku, po tej direktivi poskrbeti tudi za ustrezne določbe glede preglednosti ter takoj in redno posodabljati posredovane informacije, s čimer bi zagotovile, da so delavci in prebivalstvo obveščeni o vseh dogodkih, povezanih z jedrsko varnostjo, vključno z neobičajnimi dogodki ali nesrečami. Poleg tega bi bilo treba javnosti zagotoviti možnost, da dejansko sodeluje v postopku pridobivanja dovoljenj za jedrske objekte, pristojni regulativni organ pa bi moral zagotoviti vse informacije v zvezi z varnostjo neodvisno, brez potrebe po predhodnem soglasju katerega koli javnega ali zasebnega subjekta.

- (25) Direktiva 2009/71/Euratom določa pravno zavezujoč okvir Skupnosti, ki je osnova za zakonodajni, upravni in organizacijski sistem na področju jedrske varnosti, ne vključuje pa posebnih zahtev za jedrske objekte. Glede na tehnični napredek, dosežen v okviru IAEA, Združenja zahodnoevropskih upravnih organov za jedrsko varnost („WENRA“) in drugih virov strokovnega znanja, vključno z izkušnjami, pridobljenimi s stresnimi testi in preiskavami jedrske nesreče v Fukušimi, bi bilo treba Direktivo 2009/71/Euratom spremeniti tako, da se vanjo vključijo cilji Skupnosti na področju jedrske varnosti, ki obsegajo vse stopnje življenjskega cikla jedrskih objektov (izbiro lokacije, projektiranje, gradnjo, prevzem v obratovanje, obratovanje in razgradnjo).
- (26) Z metodami na osnovi tveganja se preverja verjetnost posameznih dogodkov v zaporedju dogodkov, ki lahko pripelje do nesreče ali k njej prispeva ter njihove možne posledice. Tako je mogoče pridobiti vpogled v prednosti in slabosti projektiranja in obratovanja jedrskega objekta ter zahteve in pozornost regulativnih organov usmeriti v zadeve, pri katerih je mogoče doseči največje koristi za varnost jedrskega objekta. Imetniki dovoljenj in pristojni upravni organi z vsega sveta, ki so v zadnjih desetletjih vložili veliko sredstev v razvoj verjetnostnih ocen varnosti jedrskih objektov, zlasti za jedrske elektrarne in raziskovalne reaktorje, lahko sedaj pridobljena spoznanja uporabijo za izboljšanje varnosti jedrskih objektov na osnovi tveganja in jih hkrati upravljajo na najbolj učinkovit način.
- (27) Staranje varnostnih konstrukcij, sistemov in sestavnih delov jedrskega objekta, zlasti povečanje krhkosti sestavnih delov, ki jih je v praksi težko zamenjati, na primer reaktorskih tlačnih posod naravno omejuje njihovo nadaljnje obratovanje. Z varnostnega in ekonomskega vidika je običajna obratovalna življenjska doba 40 let po začetku komercialnega obratovanja, zato bi morale države članice zagotoviti, da ob morebitnem podaljšanju življenjske dobe obstoječih jedrskih elektrarn delavci in prebivalstvo ne bodo izpostavljeni dodatnim tveganjem. Zato bi bilo treba Direktivo 2009/71/Euratom spremeniti in vanjo vključiti varnostne cilje na ravni Skupnosti, ki jih morajo upoštevati upravni organi in imetniki dovoljenj v primeru podaljšanja življenjske dobe obstoječih jedrskih elektrarn.
- (28) Pri projektiranju novih reaktorjev se nedvoumno pričakuje, da bo v prvotni projekt vključeno tisto, kar je pri prejšnjih generacijah reaktorjev presegalo projektne zahteve. Razširjena projektna stanja so nesreče, ki se ne štejejo za nesreče na projektni osnovi, temveč se v postopku projektiranja objekta upoštevajo v skladu z metodologijo najboljših ocen in pri katerih se izpusti radioaktivnih snovi ohranjajo v sprejemljivih mejah. Razširjena projektna stanja lahko vključujejo hude nesreče.

- (29) Uporaba koncepta obrambe v globino pri organizacijskih, vedenjskih ali projektnih dejavnostih, povezanih z jedrskim objektom, zagotavlja, da dejavnosti, povezane z varnostjo, urejajo med seboj neodvisne določbe, ki v primeru okvare zagotavljajo njeno odkrivanje in izravnavo njenih učinkov z ustreznimi ukrepi. Neodvisna učinkovitost vsake izmed različnih plasti je bistven element obrambe v globino za preprečevanje nesreč in blaženje posledic, če te nastopijo.
- (30) Po jedrskih nesrečah na Otoku treh milj in v Černobilu je jedrska nesreča v Fukušimi ponovno poudarila ključni pomen funkcije zadrževalnega hrama, ki je zadnja ovira za zaščito ljudi in okolja pred izpusti radioaktivnih snovi, ki so posledica nesreče. Zato bi moral vlagatelj zahtevka za dovoljenje za gradnjo novega energetskega ali raziskovalnega reaktorja dokazati, da so s projektom učinki poškodb reaktorske sredice praktično omejeni na območje znotraj zadrževalnega hrama oziroma, da so izpusti radioaktivnih snovi izven zadrževalnega hrama fizično nemogoči ali pa se lahko z visoko stopnjo zanesljivosti štejejo za izredno malo verjetne.
- (31) Direktiva 2009/71/Euratom ne vsebuje ukrepov za pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta, ki so ključnega pomena za ublažitev posledic jedrske nesreče, kot se je izkazalo ob jedrski nesreči v Fukušimi. Direktiva Sveta 96/29/Euratom določa, da je treba v primeru radiološkega izrednega dogodka organizirati ustrezno intervencijo, s katero se zaustavijo ali zmanjšajo izpusti radionuklidov ter ocenijo in zabeležijo posledice izrednih razmer ter učinkovitost intervencije. Sprejeti bi bilo treba tudi ukrepe za zaščito in spremljanje okolja in prebivalstva. Vendar pa so potrebne natančnejše določbe o pripravljenosti in odzivanju na izredne razmere na lokaciji objekta, da bi lahko ocenjevali stanja, ki zahtevajo zaščitne ukrepe na lokaciji objekta, vzpostavili organizacijsko strukturo in usklajevanje med organi za odzivanje ter zagotovili zadostno razpoložljivost virov za izvajanje teh ustreznih zaščitnih ukrepov tudi v skrajnih primerih.
- (32) Stresni testi so dokazali ključno vlogo mehanizmov za okrepljeno sodelovanje in usklajevanje med vsemi udeleženci, ki so odgovorni za jedrsko varnost. Medsebojni strokovni pregledi so se izkazali kot dober način za vzpostavljanje zaupanja, pri katerem se pridobijo in izmenjajo izkušnje ter zagotovi enotna uporaba visokih standardov jedrske varnosti. Področje uporabe določb Direktive 2009/71/Euratom pa je omejeno na samoocenjevanje in mednarodne medsebojne strokovne preglede zakonodajne, regulativne in organizacijske infrastrukture držav članic, zato bi bilo treba Direktivo razširiti, da bo vključevala tudi medsebojne strokovne preglede jedrskih objektov.
- (33) Ta direktiva uvaja nove določbe za samoocenjevanje in medsebojne strokovne preglede jedrskih objektov na podlagi izbranih tem s področja jedrske varnosti, ki obsegajo njihov celotni življenjski cikel. Na mednarodni ravni so že bile potrjene izkušnje z izvajanjem tovrstnih medsebojnih strokovnih pregledov jedrskih elektrarn. Na ravni EU izkušnje, pridobljene s stresnimi testi, potrjujejo vrednost usklajenega pristopa k ocenjevanju in pregledovanju varnosti jedrskih elektrarn v EU. Pri tem bi bilo treba uporabiti podoben mehanizem, ki bi temeljil na sodelovanju med regulativnimi organi držav članic in Komisijo. Zato bi lahko pristojni regulativni organi, ki se usklajujejo v okviru strokovnih skupin, kot je skupina ENSREG, s svojim strokovnim znanjem prispevali k opredelitvi ustreznih varnostnih tem in izvajanju teh medsebojnih strokovnih pregledov. V primeru, da države članice skupaj ne izberejo vsaj ene teme, bi morala eno ali več tem, ki bodo predmet medsebojnih strokovnih pregledov, izbrati Komisija. Sodelovanje drugih deležnikov, kot so organizacije za

tehnično podporo, mednarodni opazovalci ali nevladne organizacije, bi lahko zagotovilo dodano vrednost medsebojnih strokovnih pregledov.

- (34) Da bi zagotovile doslednost in objektivnost medsebojnih strokovnih pregledov, bi morale države članice omogočiti dostop do vseh potrebnih informacij, za katere so predpisani postopki za varnostno odobritev, osebja in zadevnih jedrskih objektov.
- (35) Vzpostaviti je treba ustrezen mehanizem za nadaljnje spremljanje, da bo zagotovljena pravilna uporaba rezultatov teh medsebojnih strokovnih pregledov. Medsebojni strokovni pregledi naj bi pomagali izboljšati varnost posameznih jedrskih objektov ter oblikovati generična tehnična varnostna priporočila in smernice, ki bodo veljali po vsej Uniji.
- (36) Če Komisija pri izvajanju tehničnih priporočil iz postopka medsebojnih strokovnih pregledov ugotovi znatna odstopanja ali zamude, bi morala pristojne regulativne organe držav članic, ki pri tem niso udeležene, pozvati, naj organizirajo in izvedejo kontrolni obisk, da bi si ustvarili celovito predstavo o razmerah in zadevno državo članico obvestili o morebitnih ukrepih za odpravo vseh ugotovljenih pomanjkljivosti.
- (37) Določbe te direktive, ki določajo mehanizem medsebojnih strokovnih pregledov, ne posegajo v pravila o postopku v primeru, da država članica ne izpolni obveznosti v skladu s Pogodbami, kot to določajo členi 258, 259 in 260 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).
- (38) Pogostost medsebojnih strokovnih pregledov in poročanja po tej direktivi bi bilo treba uskladiti s cikli pregledov in poročanja iz Konvencije o jedrski varnosti.
- (39) V skladu z načelom sorazmernosti je uporaba določb oddelka 2 „posebne obveznosti“ poglavja 2 te direktive odvisna od vrste jedrskih objektov na ozemlju države članice. Zato bi morale države članice pri prenosu teh določb v nacionalno zakonodajo upoštevati tveganja zaradi posebnih vrst jedrskih objektov, ki jih načrtujejo ali upravljajo. Načelo sorazmernosti bo zadevalo zlasti tiste države članice, ki imajo le majhen inventar jedrskih in radioaktivnih materialov, na primer pri obratovanju manjših raziskovalnih reaktorjev, ki v primeru hude nesreče ne bi povzročili posledic, primerljivih s tistimi, ki jih povzroči jedrska elektrarna.
- (40) Določbe te direktive, ki so neločljivo povezane z obstojem jedrskih objektov, in sicer tiste, ki se nanašajo na obveznosti imetnika dovoljenja, nove posebne zahteve za jedrske objekte ter določbe o pripravljenosti in odzivanju na izredne razmere na lokaciji objekta, se ne uporabljajo za države članice brez jedrskih objektov, kakor so opredeljeni v tej direktivi. Tem državam članicam ni treba prenesti in izvajati zahteve, da naložijo kazni tistim, ki te direktive ne spoštujejo. Druge določbe te direktive bi bilo treba prenesti in izvajati sorazmerno glede na nacionalne okoliščine in pri tem upoštevati dejstvo, da te države članice nimajo jedrskih objektov, ter hkrati zagotoviti, da bodo vlada in pristojni organi jedrski varnosti namenili ustrezno pozornost.
- (41) V skladu z Direktivo 2009/71/Euratom morajo države članice vzpostaviti in vzdrževati nacionalni zakonodajni, regulativni in organizacijski okvir (v nadaljnjem besedilu: nacionalni okvir) za jedrsko varnost jedrskih objektov. V pristojnosti držav članic je, kako naj se določbe iz nacionalnega okvira sprejmejo in s katerimi instrumenti naj se se izvajajo.

- (42) V skladu s skupno politično izjavo držav članic in Komisije o obrazložitvenih dokumentih z dne 28. septembra 2011 so se države članice zavezale, da bodo v upravičenih primerih uradnemu obvestilu o ukrepih za prenos priložile enega ali več dokumentov, v katerih bodo pojasnile razmerje med določbami direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos. Zakonodajalec meni, da je posredovanje takšnih dokumentov v primeru te direktive upravičeno.
- (43) Direktivo 2009/71/ES bi bilo zato treba ustrezno spremeniti –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Direktiva 2009/71/Euratom se spremeni:

- (1) naslov člena 1 se nadomesti z naslednjim:

„CILJI, PODROČJE UPORABE IN OPREDELITEV POJMOV“.

- (2) V členu 1 se doda točka (c):

„(c) zagotovitev, da države članice vzpostavijo takšne ustrezne nacionalne ureditve, da se s projektiranjem, izbiro lokacije, gradnjo, prevzemom v obratovanje, obratovanjem ali razgradnjo jedrskih objektov preprečijo nedovoljeni izpusti radioaktivnih snovi.“

- (3) Člen 2 se spremeni:

- (a) odstavek 1 se nadomesti z naslednjim:

„1. Ta direktiva se uporablja za vse civilne jedrske objekte, za katere je potrebno dovoljenje, kot je opredeljeno v členu 3(4), na vseh stopnjah obratovanja, ki jih pokriva to dovoljenje.“;

- (b) odstavek 3 se nadomesti z naslednjim:

„3. Ta direktiva dopolnjuje temeljne standarde iz člena 30 Pogodbe v zvezi z jedrsko varnostjo jedrskih objektov in ne posega v obstoječo zakonodajo Skupnosti na področju varstva zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi, ki izvirajo iz ionizirajočega sevanja, zlasti Direktivo 96/29/Euratom.“.

- (4) V členu 3 se dodajo odstavki 6 do 17:

„6. „obramba v globino“ pomeni hierarhično uporabo različne opreme in postopkov na različnih ravneh, da se prepreči stopnjevanje predvidenih obratovalnih dogodkov in ohrani učinkovitost fizičnih ovir, ki so nameščene med virom sevanja ali radioaktivno snovjo in delavci, prebivalstvom ali zrakom, vodo in tlemi, v obratovalnih stanjih in, pri nekaterih ovirah, v primeru nesreče;

7. „nenormalen dogodek“ pomeni kateri koli neželen pojav posledic ali morebitnih posledic, ki niso zanemarljive s stališča varstva ali jedrske varnosti;

8. „nesreča“ pomeni vsak nenačrtovan dogodek, vključno z napakami pri obratovanju, okvarami opreme in drugimi neizgodbami, katerih posledice ali morebitne posledice niso zanemarljive s stališča varstva ali jedrske varnosti;
9. „predčasni izpusti“ pomenijo razmere, ki bi zahtevale nujne ukrepe izven lokacije objekta, vendar ni dovolj časa za njihovo izvajanje;
10. „veliki izpusti“ pomenijo razmere, ki bi zahtevale takšne zaščitne ukrepe za prebivalstvo, ki ne morejo biti krajevno ali časovno omejeni;
11. „praktična odprava“ pomeni, da je nastanek stanja fizično nemogoč ali se lahko z visoko zanesljivostjo obravnava kot izredno malo verjeten;
12. „razumno dosegljivo“ pomeni, da je treba poleg izpolnjevanja zahtev dobre prakse na področju inženirstva poiskati nadaljnje varnostne ukrepe ali ukrepe za zmanjšanje tveganja pri načrtovanju, prevzemu v obratovanje, obratovanju ali razgradnji jedrskega objekta in se ti ukrepi morajo izvajati, razen če se lahko dokaže, da so skrajno nesorazmerni glede na izkazane varnostne koristi;
13. „projektna osnova“ pomeni niz stanj in dogodkov, ki so bili v skladu z uveljavljenimi merili izrecno upoštevani pri projektiranju objekta in jih objekt pri načrtovanem delovanju varnostnih sistemov lahko prenese, ne da bi bile presežene dovoljene omejitve;
14. „nesreča na projektni osnovi“ pomeni nesrečo, za katero je objekt projektiran v skladu z uveljavljenimi merili ter pri kateri so poškodbe goriva in izpusti radioaktivnih snovi v okviru dovoljenih mejnih vrednosti;
15. „nesreča nad projektno osnovo“ pomeni nesrečo, ki je možna, vendar pri projektiranju ni bila v celoti upoštevana, ker je bila ocenjena kot premalo verjetna;
16. „razširjena projektna analiza“ pomeni nabor razširjenih projektnih stanj, ki so izpeljana na podlagi inženirske presoje, determinističnih in verjetnostnih ocen, da se s krepitvijo zmogljivosti objekta nadalje izboljša varnost jedrske elektrarne, da brez nesprejemljivih radioloških posledic prenese nesreče, ki so hujše od nesreč na projektni osnovi ali vključujejo dodatne okvare. Ta razširjena projektna stanja se uporabljajo za ugotavljanje dodatnih scenarijev nesreč, ki jih je treba obravnavati pri projektiranju in načrtovanju izvedljivih določb za preprečevanje takšnih nesreč ali blažitev njihovih posledic, če se zgodijo.
17. „občasni varnostni pregled“ pomeni sistematično ocenjevanje varnosti obstoječega objekta v rednih časovnih presledkih zaradi upoštevanja kumulativnih učinkov staranja, sprememb, operativnih izkušenj, tehničnega razvoja in lokacijskih vidikov, katerega cilj je zagotoviti visoko raven varnosti skozi celotno življenjsko dobo objekta.“.

(5) V poglavju 2 se za naslovom „**OBVEZNOSTI**“ vstavi naslednji naslov:

„ODDELEK 1

Splošne obveznosti“.

(6) Odstavek 1 v členu 4 se spremeni:

(a) uvodni del se nadomesti z naslednjim:

„1. Države članice vzpostavijo in vzdržujejo nacionalni zakonodajni, regulativni in organizacijski okvir (v nadaljnjem besedilu: nacionalni okvir) za jedrsko varnost jedrskih objektov, ki določa odgovornosti in usklajuje delo ustreznih državnih organov. Nacionalni okvir določa zlasti naslednje:“;

(b) točka (a) se nadomesti z naslednjim:

„(a) nacionalne ureditve jedrske varnosti, ki obsegajo vse faze življenjskega cikla jedrskih objektov iz člena 3(4);“;

(c) točka (b) se nadomesti z naslednjim:

„(b) sistem za izdajo dovoljenj za jedrske objekte in prepoved obratovanja jedrskih objektov brez dovoljenja;“;

(d) točka (c) se nadomesti z naslednjim:

„(c) sistem za nadzor jedrske varnosti;“.

(7) V členu 5 se odstavka 2 in 3 nadomestita z naslednjim:

„2. Države članice jamčijo za dejansko neodvisnost pristojnega regulativnega organa od vsakega neupravičenega vpliva na njegovo odločanje, zlasti pri opravljanju regulativnih nalog iz odstavka 3, in zagotavljajo, da varnost ni podrejena političnim, gospodarskim in družbenim interesom. V ta namen države članice zagotovijo, da nacionalni okvir predpisuje naslednje zahteve za pristojni regulativni organ:

(a) je funkcijsko ločen od vseh drugih javnih ali zasebnih subjektov, ki se ukvarjajo s spodbujanjem uporabe ali uporabo jedrske energije ali proizvodnjo električne energije;

(b) pri opravljanju regulativnih nalog ne zahteva ali sprejema navodil od katerega koli drugega javnega ali zasebnega subjekta, ki se ukvarja s spodbujanjem uporabe ali uporabo jedrske energije ali proizvodnjo električne energije;

(c) sprejema regulativne odločitve, ki temeljijo na objektivnih in preverljivih varnostnih merilih;

(d) ima dodeljena ustrezna lastna proračunska sredstva in je samostojen pri njihovi porabi. Mehanizem financiranja in postopek dodelitve proračunskih sredstev jasno opredeljuje nacionalni okvir;

(e) zaposluje ustrezno število osebja z ustrezno usposobljenostjo, izkušnjami in znanjem;

(f) določa postopke in merila za imenovanje in odpuščanje osebja ter za preprečevanje in reševanje morebitnih nasprotij interesov;

(g) zagotavlja informacije v zvezi z varnostjo v skladu s členom 8(2), ne da bi jih pregledali ali odobrili drugi javni ali zasebni subjekti.

3. Države članice zagotovijo, da ima pristojni regulativni organ pravna pooblastila, ki jih potrebuje za izpolnitev svojih obveznosti v zvezi z nacionalnim okvirom iz člena 4(1), pri čemer je glavni poudarek na varnosti. V ta namen države članice zagotovijo, da nacionalni okvir določi naslednje glavne regulativne naloge:

- (a) opredeliti nacionalne zahteve za jedrsko varnost;
- (b) zahtevati od imetnika dovoljenja, da izpolni nacionalne zahteve za jedrsko varnost in pogoje iz ustreznega dovoljenja;
- (c) zahtevati dokaz o izpolnjevanju teh zahtev, vključno z zahtevami iz odstavkov 2 do 5 člena 6 in členov 8a do 8d;
- (d) preveriti to izpolnjevanje z regulativnimi ocenami in inšpekcijami;
- (e) izvajati izvršilne ukrepe, vključno s prekinitvijo obratovanja jedrskega objekta v skladu s pogoji, ki jih določa nacionalni okvir iz člena 4(1).“.

(8) Člen 6 se spremeni:

(a) odstavek 1 se nadomesti z naslednjim:

„1. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir določa, da je za jedrsko varnost jedrskega objekta odgovoren predvsem imetnik dovoljenja. Ta odgovornost ni prenosljiva.“;

(b) odstavek 2 se nadomesti z naslednjim:

„2. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir od imetnikov dovoljenj zahteva, da pod nadzorom pristojnega regulativnega organa na sistematičen in preverljiv način redno ocenjujejo in preverjajo ter nenehno izboljšujejo jedrsko varnost zadevnega jedrskega objekta, kolikor je to na razumen način dosegljivo.“;

(c) odstavek 3 se nadomesti z naslednjim:

„3. Ocenjevanja iz odstavka 2 vključujejo preverjanje, ali so bili na podlagi celovite ocene varnosti sprejeti ukrepi za preprečevanje nesreč in blažitev njihovih posledic, vključno s preverjanjem zadostnosti določb o obrambi v globino in organizacijskih zaščitnih ukrepov imetnika dovoljenja, ki bi morali odpovedati, preden bi bili delavci in prebivalstvo zaradi ionizirajočega sevanja znatno prizadeti.“;

(d) odstavek 4 se nadomesti z naslednjim:

„4. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir od imetnikov dovoljenj zahteva, da vzpostavijo in izvajajo sisteme upravljanja z glavnim poudarkom na jedrski varnosti, ki jih redno preverja pristojni regulativni organ.“;

(e) vstavi se naslednji odstavek 4a:

„4a. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir določa, da mora vlagatelj ob vložitvi vloge za izdajo dovoljenja predložiti podroben dokaz varnosti. Njegov obseg in raven podrobnosti sta sorazmerna s potencialnim obsegom in vrsto nevarnosti.“;

Dokaz varnosti pregleda in oceni pristojni regulativni organ v skladu z jasno opredeljenimi postopki.“;

(f) odstavek 5 se nadomesti z naslednjim:

"5. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir od imetnikov dovoljenj zahteva, da zagotovijo in vzdržujejo ustrezne finančne in človeške vire z ustrezno usposobljenostjo, strokovnim znanjem in sposobnostmi, ki so potrebni za izpolnitev njihovih obveznosti v zvezi z jedrsko varnostjo jedrskega objekta iz odstavkov 1 do 4a tega člena in členov 8a do 8d te direktive. Te obveznosti veljajo tudi za delavce podizvajalskih podjetij.“.

(9) Člena 7 in 8 se nadomestita z naslednjim:

"Člen 7

Strokovno znanje in usposobljenost na področju jedrske varnosti

Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir od vseh strani zahteva, da poskrbijo za izobraževanje, usposabljanje in vadbo svojega osebja, odgovornega za jedrsko varnost jedrskih objektov ter za pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta, da bi vzpostavili, vzdrževali in nadalje razvijali najnovejše in medsebojno priznane strokovno znanje in usposobljenost na področju jedrske varnosti.

Člen 8

Preglednost

1. Države članice zagotovijo, da so delavcem in prebivalstvu dostopne posodobljene in pravočasne informacije o jedrski varnosti jedrskih objektov in s tem povezanimi tveganji, pri čemer še posebej upoštevajo tiste, ki živijo v bližini jedrskega objekta.

Obveznost iz prvega pododstavka vključuje tudi preverjanje, ali pristojni regulativni organ in imetniki dovoljenj v okviru svojih pristojnosti oblikujejo, objavijo in izvajajo strategijo preglednosti, ki med drugim obsega informacije o običajnih pogojih obratovanja jedrskih objektov, neobvezne dejavnosti posvetovanja z delavci in prebivalstvom ter obveščanje v primeru nenormalnih dogodkov in nesreč.

2. Obveščanje javnosti poteka v skladu z ustrezno zakonodajo EU, nacionalno zakonodajo in mednarodnimi obveznostmi, če s tem niso ogroženi drugi prevladujoči interesi, na primer varnostni interesi, ki jih priznava nacionalna zakonodaja ali mednarodne obveznosti.

3. Države članice zagotovijo, da ima javnost možnost, da zgodaj in učinkovito sodeluje v postopku izdaje dovoljenj za jedrske objekte v skladu z ustrezno zakonodajo Unije, nacionalno zakonodajo in mednarodnimi obveznostmi.“.

(10) Za členom 8 se vstavi naslednji oddelek 2:

"ODDELEK 2

Posebne obveznosti

Člen 8a

Varnostni cilj za jedrske objekte

1. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir zahteva, da projektiranje, izbire lokacije, gradnja, prevzem v obratovanje, obratovanje in razgradnja jedrskih objektov potekajo tako, da preprečujejo morebitne izpuste radioaktivnih snovi, pri čemer:

- (a) praktično izključujejo pojav vseh zaporedij nesreč, ki bi vodila do predčasnih ali velikih izpustov;
- (b) se za nesreče, ki niso bile praktično odpravljene, izvajajo takšni projektni ukrepi, da so potrebni le krajevno in časovno omejeni zaščitni ukrepi za prebivalstvo in je na voljo dovolj časa za izvedbo teh ukrepov, pogostost takih nesreč pa je zmanjšana na najmanjšo možno mero.

2. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir določa, da se cilj iz odstavka 1 uporablja za obstoječe jedrske objekte, kolikor je to razumno dosegljivo.

Člen 8b

Izvajanje varnostnega cilja za jedrske objekte

Da bi bil dosežen varnostni cilj iz člena 8a, države članice zagotovijo, da nacionalni okvir določa, da se jedrski objekti:

- (a) se pri izbiri lokacije jedrskega objekta ustrezno upoštevajo načela izogibanja zunanjim naravnim tveganjem in tveganjem, ki jih povzroča človek, ter zmanjšanja njihovega vpliva, če je to mogoče;
- (b) se jedrski objekti projektirajo, gradijo, prevzamejo v obratovanje, obratujejo in razgradijo ob upoštevanju koncepta obrambe v globino tako, da:
 - (i) doze sevanja, ki so jim izpostavljeni delavci in prebivalstvo, ne presegajo predpisanih omejitev in so tako nizke, kolikor je razumno dosegljivo;
 - (ii) je pojav nenormalnih dogodkov čim bolj zmanjšan;
 - (iii) je potencial za nastanek nesreč zmanjšan z izboljšanjem zmogljivosti jedrskih objektov za učinkovito upravljanje in nadzor nenormalnih dogodkov;
 - (iv) se škodljive posledice nenormalnih dogodkov in nesreč na projektni osnovi, če bi se pojavile, ublaži tako, da je zagotovljeno, da ne povzročajo radioloških vplivov izven lokacije objekta oziroma imajo le majhen radiološki vpliv;
 - (v) se izogne zunanjim naravnim tveganjem in tveganjem, ki jih povzroča človek, če je to mogoče, njihove vplive pa čim bolj zmanjša.

Člen 8c

Metodologija za izbiro lokacije, projektiranje, gradnjo, prevzem v obratovanje, obratovanje in razgradnjo jedrskih objektov

1. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir od imetnika dovoljenja zahteva, da pod nadzorom pristojnega regulativnega organa:

- (a) redno ocenjuje radiološki vpliv jedrskega objekta na delavce in prebivalstvo ter na zrak, vodo in tla tako v običajnih obratovalnih okoliščinah kot tudi v primeru nesreče;
- (b) opredeli, dokumentira in redno, tj. najmanj vsakih deset let z občasnim varnostnim pregledom oceni projektno osnovo jedrskih objektov in jo dopolni z razširjeno projektno analizo, s čimer se zagotovi, da se uporabljajo vsi smiselno izvedljivi ukrepi za izboljšanje;
- (c) zagotavlja, da razširjena projektna analiza obsega vse nesreče, dogodke in kombinacije dogodkov, vključno z notranjimi in zunanjimi naravnimi tveganji ali tveganji, ki jih povzroča človek, ter hudimi nesrečami, ki povzročijo razmere, ki jih nesreče na projektni osnovi ne vključujejo;
- (d) določi in izvaja strategije za blažitev nesreč na projektni osnovi in nesreč nad projektno osnovo;
- (e) izvaja smernice za obvladovanje hudih nesreč za vse jedrske elektrarne in po potrebi za druge jedrske objekte tako, da so upoštevana vsa obratovalna stanja, nesreče v bazenih za izrabljeno gorivo in dolgotrajni dogodki;
- (f) opravi poseben varnostni pregled jedrskih objektov, za katere pristojni regulativni organ meni, da so skoraj dosegli konec prvotno predvidene obratovalne življenjske dobe in za katere se zahteva podaljšanje življenjske dobe.

2. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir določa, da se odobritev ali pregled dovoljenja za gradnjo in/ali obratovanje jedrskega objekta utemelji z ustrezno oceno varnosti, ki velja za določeno lokacijo in objekt.

3. Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir za jedrske elektrarne in po potrebi za raziskovalne reaktorje, za katere se gradbeno dovoljenje zahteva prvič, določa, da pristojni regulativni organ od vložnika zahteva dokaze, da projekt učinke poškodb reaktorske sredice praktično omejuje na notranjost zadrževalnega hrama.

Člen 8d

Pripravljenost in odzivanje na izredne razmere na lokaciji objekta

Države članice zagotovijo, da nacionalni okvir od imetnika dovoljenja zahteva, da pod nadzorom pristojnega regulativnega organa:

- (a) pripravi in redno posodablja načrt za ukrepanje na lokaciji objekta v izrednih razmerah, ki:
 - (i) temelji na oceni dogodkov in razmer, ki lahko zahtevajo zaščitne ukrepe na lokaciji objekta ali izven nje;

- (ii) je usklajen z vsemi drugimi organi, ki pri tem sodelujejo, ter upošteva izkušnje, pridobljene s povratnimi informacijami o hujših dogodkih, če bi do njih prišlo;
 - (iii) obravnava zlasti dogodke, ki bi lahko vplivali na več enot v jedrskem objektu;
- (b) vzpostavi potrebno organizacijsko strukturo za jasno razmejitev odgovornosti ter zagotavlja razpoložljivost potrebnih virov in sredstev;
 - (c) vzpostavi ureditev za usklajevanje dejavnosti na lokaciji objekta in sodelovanje z organi in agencijami, odgovornimi za odzivanje na izredne razmere v vseh njihovih fazah ter jo redno izvaja;
 - (d) za delavce na lokaciji objekta določi ukrepe za pripravljenost na morebitne nenormalne dogodke in nesreče;
 - (e) pripravi ureditve za čezmejno in mednarodno sodelovanje, vključno z vnaprej določenimi ureditvami za prejemanje zunanje pomoči na lokaciji objekta, če je to potrebno;
 - (f) organizira središče za odzivanje v izrednih razmerah na lokaciji objekta, ki je dovolj zaščiteno pred naravnimi nevarnostmi in radioaktivnostjo, da je primerno za bivanje;
 - (g) sprejme zaščitne ukrepe v primeru izrednih razmer, da bi se ublažile morebitne posledice za zdravje ljudi ter za zrak, vodo in tla.“.
- (11) Za poglavjem 2 se vstavi naslednje poglavje 2a:

„POGLAVJE 2a

MEDSEBOJNI STROKOVNI PREGLEDI IN SMERNICE

Člen 8e

Medsebojni strokovni pregledi

1. Države članice najmanj vsakih deset let poskrbijo za redna samoocenjevanja svojih nacionalnih okvirov in pristojnih regulativnih organov ter omogočijo mednarodni strokovni pregled ustreznih segmentov svojega nacionalnega okvira in pristojnih regulativnih organov, da bi se jedrska varnost nenehno izboljševala. Rezultati vsakega strokovnega pregleda se sporočijo državam članicam in Komisiji, ko so na voljo.
2. Države članice ob podpori pristojnih regulativnih organov redno, tj. najmanj vsakih šest let, pripravijo sistem tematskih medsebojnih strokovnih pregledov ter se dogovorijo o časovnem okviru in načinih izvajanja. Države članice v ta namen:
 - (a) skupaj in v tesnem sodelovanju s Komisijo izberejo eno ali več specifičnih tem, povezanih z jedrsko varnostjo jedrskih objektov. Če države članice v časovnem okviru iz tega odstavka skupaj ne izberejo vsaj ene teme, Komisija izbere vsebine, ki bodo predmet medsebojnih strokovnih pregledov;

- (b) na podlagi teh tem v tesnem sodelovanju z imetniki dovoljenj opravijo nacionalno ocenjevanje in objavijo rezultate;
- (c) skupaj opredelijo metodologijo, organizirajo in opravijo medsebojni strokovni pregled rezultatov nacionalnih ocenjevanj iz točke (b), pri katerem Komisijo povabijo k sodelovanju;
- (d) objavijo rezultate medsebojnih strokovnih pregledov iz točke (c).

3. Vsaka država članica, ki je zavezana k medsebojnemu strokovnemu pregledu iz odstavka 2, na svojem ozemlju poskrbi za načrtovanje in način izvajanja ustreznih tehničnih priporočil, ki izhajajo iz medsebojnega pregleda in o tem obvesti Komisijo.

4. Če Komisija ugotovi znatna odstopanja ali zamude pri izvajanju tehničnih priporočil iz postopka medsebojnih strokovnih pregledov, pristojne regulativne organe držav članic, ki pri tem niso udeležene, pozove, naj organizirajo in izvedejo kontrolni obisk, da bi si ustvarili celovito predstavo o razmerah in zadevno državo članico obvestili o morebitnih ukrepih za odpravo vseh ugotovljenih pomanjkljivosti.

5. V primeru nesreče, ki povzroči zgodnje ali velike izpuste oziroma nenormalnega dogodka, ki povzroči razmere, ki zahtevajo nujne ukrepe izven lokacije objekta ali zaščitne ukrepe za prebivalstvo, zadevna država članica v šestih mesecih skliče medsebojni strokovni pregled zadevne naprave v skladu z odstavkom 2, pri katerem Komisijo povabi k sodelovanju.

Člen 8f

Smernice za izboljšanje jedrske varnosti

Na podlagi rezultatov medsebojnih strokovnih pregledov, opravljenih v skladu s členom 8e(2), in iz njih izhajajočih tehničnih priporočil države članice v skladu z načeloma preglednosti in stalnega izboljševanja jedrske varnosti ter ob podpori pristojnih regulativnih organov skupaj razvijejo in pripravijo smernice za posamezne teme iz člena 8e(2)(a).“.

- (12) Za poglavjem 2a se doda naslednji naslov:

„POGLAVJE 2b

SPLOŠNE DOLOČBE“.

- (13) V členu 9 se črta odstavek 3.

- (14) Za členom 9 se vstavi naslednji člen 9a:

„Člen 9a

Kazni

Države članice določijo pravila o kaznih, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnih določb, sprejetih v skladu s to direktivo, in sprejmejo vse ukrepe, s katerimi zagotovijo njihovo izvajanje. Predpisane kazni so učinkovite, sorazmerne in odvračalne. Države članice Komisijo o teh določbah uradno obvestijo najpozneje do [vstaviti datum — ta datum mora ustrezati roku za prenos, ki je določen v členu 2

tega predloga] in jo nemudoma uradno obvestijo o kakršnih koli naknadnih spremembah, ki vplivajo nanje.“.

(15) V členu 10 se za odstavkom 1 vstavi naslednji odstavek 1a:

„1a. Obveznosti prenosa in izvajanja členov 6, 8a, 8b, 8c, 8d in 9a te direktive ne veljajo za Ciper, Irsko, Luksemburg in Malto, razen če se odločijo, da bodo začele opravljati dejavnost, povezano z jedrskimi objekti, za katero je potrebno dovoljenje, ki je v njihovi pristojnosti.“.

Člen 2

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do [*rok za prenos se vstavi med potekom zakonodajnega postopka*]. Besedilo teh predpisov takoj sporočijo Komisiji.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva, in vse poznejše spremembe teh predpisov.

Člen 3

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 4

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik